

1 SAMUEL NABEMA CARTA SAMUEL

Nañrā carta 1 Samuel abadara, 2 Samuel abada sida carta abañde basia. Mañ cartara Samuel trñ bñsidaa Acõrëneba bedeabari Samueldebemada bá bñ bñrã. Baribñrl carta bñrama umé panñne bñpedada bñrã tñabe trñda umé bñsidaa: 1 Samuel idjabá 2 Samuel. Nañgrá nabema carta Samuel abadaa. Samuelera israelerá ñdrñ bñbari dji jñrñarebema basía. Acõrëba idjía Saulda, Davi sida israelerá boroda bñbisia.

Ni abañba adua bñla caiba nañ cartara bñsida baribñrl dji bñdaba cawa basia Israel druadebemarñda Juda druadebemarñ ume awara wñsidada. 1 Samuel 27:6de mañra ebuda bñla.

Dadji ñberä bedeade 1 Samuel cartadebemada nañda bá eropana: Samuel topedadadebemada (1:1neba aba 2:10ðaa), Samuel sacerdote Eli ume waridadebemada (2:11ðeba aba 4:1naa), Acõrë baurude pilisteorä jñwañde bñdañdebemada (4:2ðeba aba 7:1naa), Acõrëba Saulora israelerá boroda bñbidadebemada (8:1neba aba 12:25ðaa), Acõrëba Saul igaradadebemada (13:1-15; 15:1-35), Acõrëba Davira dji dromada bñdañdebemada (16:1neba aba 17:58ðaa), Saulora Davi ume dji quñrñ badadebemada (18:1neba aba 19:24ðaa, 21:1neba aba 22:23ðaa; 26:1neba aba 28:2ðaa), Saul beudadebemada (28:3-25; 31:1-13).

Ebuda bñla Saulora edaara wñbñrlmisa Davira dji dromaara bebñrl basía. Mñwñ Judadeba yñpedadarära dji dromaara panesiðaa Genesi 49:10de bá bñ quñrñca.

Ācōrēba Anaa warra diada

¹ Ēberāda basia Elcana abadada. Elcanara Jerohañ warra basía. Jerohañra Elihú warra basía. Elihúra Tohu warra basía. Tohura Zup warra basía. Zup ēberārāra Epraiñneba yōpedadarā basía. Mañ Elcanara Ramá purude Epraiñ ējūā eyaida bñde babadjia.*

² Elcanaba quimada umé eroësia. Aña Ana abadjidaa. Dewarabemara Penina abadjidaa. Peninaba warrarāda eroësia baribñra Anara warra unuca basía.

³ Poaza Elcanara idji purudeba Silodaa wābadjia jūma poya bñl Ācōrēa bia bedeai carea idjabā animarā babue diai carea. Mañ ewaride Elida, idji warrarā Opnida idjabā Pinéda Ācōrē sacerdoterā basía.

⁴ Elcanaba Ācōrēa animarā draga babue diabñraza nedjarada idji quima Peninaa, idji warrarāa biña diabadjia.

⁵ Baribñra idji quima Anaa nedjara dji biara bñda diabadjia.[†] Ācōrēba Anara warra unubica camīna Elcanaba idjira bio quñrñā basía.

⁶ Ācōrēba Anara warra unubica bada bérā Peninaba idjira baridua mññ sēbadjia sopua ñamärēā.

⁷ Poaza Ācōrē dedaa wābñdade Peninaba Anara mññ sēbadjia. Mañ carea Anara jññ bñba ne coca basía.

⁸ Baribñra dji quima Elcanaba jarabadjia:

* **1:1** Ramá purura hebreo bedeade Ramataiñ abadaa. Nuevo Testamento de Arimatea abadaa. † **1:5** *Ne djara dji biara bñda.* Mañra hebreo bedeade ebuda bñña. Lcñrmaarā jara bñla “auñu diabadjia.”

-Ana, ¿cārē cārē jīā bəl? ¿Cārē bəra jāwā ne coē bəbari? ¿Cārē sopua bəl? ¿Bəmaarā məl quīrīāra biara bəlēca die warrarā erobai cāyābara?-

⁹ Ewari aña Silode ne copedadacarea Anara píradrəpeda Ācōrē dedaa wāsia. Mañne sacerdote Elida dji eda wābada caita chūmasia.

¹⁰ Mama Anara bio sopuaba jīā bəlada Ācōrēa bedea bəsia.

¹¹ Idjia wārāneba nāwā jarasia:

-Ne jūma poya bəl Ācōrē, məl sopua carea bəla məlda quīrā djuburiaibərlə māa warrada diadua. Māwā diasira māa mañ warrara báa diaya idji zocai bəmisa bəla quīrīā bəlada o bəamārēā. Mañne idji budara təca baya.-‡

¹²⁻¹³ Anara dārā Ācōrēa bedea djuburiasia. Chupea bedea bəsia, jīgua bedeaē bəsia. Mañne Eliba idji i doudowa bəlada unu bəsia. Baribərlə idjia bedea bəra ūrié bērā Eliba crīchasia idjira beu chūməda.

¹⁴ Mañ bērā Eliba jarasia:

-¿Aña sālbe bəra jāwā beu chūmai? ¡Waa itua dorādua!-

¹⁵ Anaba jarasia:

-Māra beu bəlēa. Uva ba aseada, ni dewara itua siða doē bəla. Ātebərlə bio sopua bəl bērā sodeba Ācōrēa quīrā djuburiada iwidi bəsia.

¹⁶ Crīcharādua māra wērā cadjiruada. Bio sopua bəl bērā Ācōrēa māwā iwidi bəsia.-

¹⁷ Mañne Eliba jarasia:

---

‡ **1:11** Anaba jara bəsia idji warrara nazareo baida aña beubərlədaa. Numero 6:1-5.

-Māēteara necai wādua. Māa quīrīā b̄la dadji israelerā Ācōrēba b̄la iwidiidara diaida.-

¹⁸ Anaba jarasia:

-Bia b̄la.-§

Māwāpeda Anara jēda idji ēberārā pan̄maa wāsia. Jūēpeda ne cosia. Waa sopuaē basía.

¹⁹ Nurēma diapededa Ācōrēa bia bedeadapeda Ramánaa ādji dedaa wāsiðaa. Elcanara idji quima Ana ume cā̄isia. Mañne Ācōrēba Anara carebasia.

²⁰ Māwā Anara biogoa b̄esia. Idji warra toi ewari jūēsiðe umaquīrā warrada tosia. Mañne jarasia: "Māa Ācōrēa idjida iwiðisia." Māwā dji warrara trā b̄lsia Samuel.

²¹ Māwānacarea Elcanaba poaza obari quīrāca jūma idji ēberārā ume Silodaa wāsia Ācōrēa animarā babue diai carea idjabā Ācōrēa diayada adara jūma diai carea.

²² Baribl̄a Anara wāé basía. Idji quimaa nāwā jarasia:

-Māra wāéa abā mā warra ju amab̄rl̄dāa. Ju amasira māa idjira Ācōrē quīrāpita b̄lde wāya. Mañbe idjira mama b̄eya.-

²³ Mañ carea dji quima Elcanaba jarasia:

-Bla o quīrīā b̄la quīrāca odua. Þedua abā b̄la warra ju amab̄rl̄dāa. Ācōrēba b̄la carebaya b̄la oi jaradara omārēä.-

Mañ bērā Anara wāé basía abā dji warra ju amab̄rl̄dāa.

²⁴ Warra ju amanacarea wadi caibe quirude Anaba idjira Silode Ācōrē dedaa edesia. Mañne

---

§ ^{1:18} *Bia b̄la.* Hebreo bedeade jara b̄la: "Māa quīrīā b̄la b̄la māra bia unu b̄aida."

paca zaque poa ūbea b̄ada, harinada veintidos libra, idjabā animarā e odade uva b̄ada t̄a edesia.*

²⁵ Paca zaque Ācōrēa babue diadapeda dji warra zaquera Elimaa edesia.

²⁶ Mañne Anaba Elia jarasia:

-M̄l boro, ¿b̄la quīrāneba b̄lca wērā nama b̄lcaita Ācōrēa bedea b̄adara? Wārāneba jaraya: m̄lra mañ wērāa.

²⁷ M̄la Ācōrēa warrada iwidi b̄asia, Mañbe m̄la iwidiida quīrāca idjia nañ warrada m̄la diasia.

²⁸ Mañ carea m̄l warrada Ācōrēa diade ze b̄la. Idji zocai b̄amisa Ācōrē itea b̄aya.-

Mañne Ācōrēa bia bedeasia.†

2

Anaba Ācōrēa trāñana

¹ Mañbe Anaba Ācōrēa nāwā bedeasia: Ācōrē, b̄l carea m̄lra sodeba wārāda b̄lsrida b̄la.

Blab̄rla m̄lra l̄b̄lada dia b̄la.

M̄l dji quīrū quīrāpita ipidaya b̄la m̄lra ēdr̄l b̄lada b̄rā. Wārāda m̄lra bio b̄lsrida b̄la.

² Ācōrē, ni abalda b̄l quīrāca neēa. Dai Ācōrē, ni abalba daira poya wagacaa b̄la wagabari quīrāca. Dewara ācōrēda b̄l quīrāca neēa.

³ Ācōrēba ne jūmada cawa b̄la. Idjiab̄rla dadjia o panlra cawa obaria.

Mañ b̄rā ni abalda dji droma quīrāca bedeaiē b̄la. Ni mañr̄i bida māwā bedeaiē b̄la.

---

* ^{1:24} *Paca zaqueda poa ūbea b̄ada.* Hebreo bedeade l̄crla cartade nāwā b̄l b̄la: “Paca zaqueda ūbea.” *Veintidos libra.* Hebreo bedeade b̄l b̄la “efa.” † ^{1:28} Hebreo bedeade ebuđa b̄lēa caiba Ācōrēa bia bedeasida.

4 Idjiab_λr_λ ēberā mēsrā bearā poyabaria barib_λr_λ dji λ_λa_λ quedeara λ_λada diabaria.*

5 Ne bara beadara idira ne codi carea djārā itea traja pan_λa, barib_λr_λ ne neē beadaba idira aduba eropan_λa.

Wērā warra toca badaba warrarāda siete tosia.

Barib_λr_λ warra zocārā todaba waa warra toēa.

6 Ācōrēb_λr_λ zocai bairā, beui sida diabaria. Idjia ēberārā beudarā panabadama b_λbaria idjabā ãrēbabibaria.

7 Ācōrēb_λr_λ ne neē beada, ne bara b_εa sida b_λbaria.

Dji droma bearā edaara b_λbaria idjabā dji edaara beada dji dromada b_λbaria.

8 Ācōrēba naλ ējūāra o_λa bērā idjidr_λ djibaria. Idjideba ne jūmada b_λa.

Maλ bērā ne neē quirura dji dromada poya b_λya.

Ne batabuebadama babarira dji bororā de_εe dji dromada poya b_λya.

9 Ācōrēba idji ījā bearā wagabaria barib_λr_λ dji cadjiruarāda beudarā panabadama pāimane b_λbaria.

Ni ab_λba ara idji λ_λadeba poyacaa.

10 Ācōrēba idji dji quīrūra jūma poyaya. Bajāneba baa bae_λr_λ quīrāca ãdjirāra bio cawa oya.

Ācōrēba jūma naλ ējūāne bearā cawa oya. Idjia b_λda boroa λ_λada diaya. Idjia edada borora dji dromaara b_λya.

* **2:4** Ēberā mēsrā bearā poyabaria. Hebreo bedeade nāwā b_λ b_λa: “Ēberā mēsrā bearā enedr_λmara b_λabaria.”

11 Māwānacarea Elcanara Ramá purudaa jēda wāsia. Bariblrl idji warra zaquera sacerdote Eli ume b̄esia Ācōrē dēde carebamārēā.

Eli warrarāba cadjirua o panana

12 Eli warrarāra dji cadjiruarā basía. Ācōrēda wayađaca basía.

13 Sacerdoterāba odida panla quīrāca odaca basía.[†] Ātebllrl nāwā obadjidaa: abalba Ācōrēa animarā dragada babue diabipedā dji djara dju b̄lde sacerdote nezocaba mīāsu quida ūbea erođra enebadjia.

14 Mañba nedjara dju nūmlra supeda idjia jira edađara edebadjia sacerdoteba comārēā. Israelerāba Silode Ācōrēa animarā draga babue diabldaza māwā obadjidaa.

15 Mañ awara dji draga babue diai naēna sacerdote nezocara zepeda dji draga babue diabi b̄la nāwā jarabadjia:

–Ne djarara diadua sacerdoteba bá comārēā. Idjia nedjara djudada quīrīāéa, ātebllrl dji ōgoadā quīrīā b̄la.–

16 Mañne ēberāba dji dragada naārā babue diadida panlana aiblrl, dji nezocaba panubadjia:

–Māwāéa. Ara nawena diadua. Māwāébllrl mla jārī edaya.–

17 Māwā Eli warrarāba cadjirua o panlra Ācōrē quīrāpita bio biě b̄asia. Israelerāba animarā Ācōrēa babue diabadarā ādjia siriē unubadjidaa.

[†] **2:13** Levitico 7:28-36.

18 Māwā panλne Samuelba Ācōrē dede careba b̄abadjia. Idjia sacerdote djio lino wua oðara jābadjia.

19 Poaza dji papaba idjia cacuaðe jāmārēā obad-jia. Mañra diade wābadjia dji quima ume poaza animarā babue diade wābādade.

20 Mañne Eliba Elcanara dji quima sida nāwā bia jara b̄badjia:

-Elcana, Ācōrēba b̄la dewara warrarāda b̄λ quima Ana ume unubiya idjia warra naārā iwidiñada Ācōrēa diada bērā.-

Māwānacarea Elcanara idji quima ume jēda diguidaa wābadjidaa.

21 Mañbe Ācōrēba Anara carebabadjia. Māwā Anaba umaquīrā warrada ūbea idjabā wērācaurāda umé tosia. Mañmisa Samuelera Ācōrē quīrāpita b̄lda warisia.

22 Mañ ewaride Elira bio drōāda b̄asia. Idjia ūrīsia idji warrarāba israelerāra biē o panλda. [Mañ awara ūrīsia ãdjirāra wērārā Ācōrē wua dede eda wābadama ne obadarā ume mīā comla panabadada.][‡]

23-24 Mañ carea idji warrarāa nāwā jarasia:

-Mā warrarā, bārāba cadjurua o panλra jūmarāba jara panλa. Wārāda Ācōrē puruba jara b̄la bio cadjurua b̄la. ¿Cārē cārēā māwā o panλ?

25 Aþaþba djārāda biē oibl̄a, Ācōrēba mañ ēberāra poya carebaya dewarabema ume bia þemārēā. Baribl̄a aþaþba Ācōrēda biē oibl̄a ¿caiba idjira carebai? -

---

[‡] **2:22** Bedea corchetede b̄la carta dji drōāara beade neēa.

Māwāmīna Eli warrarāba ādji zezaba jaradara ījānaē basia. Ācōrēba ādjira māwā erōasia beudida quīriñāna bērā.

26 Mañmisa Samuelera wari b̄asia. Ācōrēba, ēberārā bida idjira bia unusidaa.

27 Mañ ewaride Ācōrēneba bedeabarida aba Eli-maa zepeda nāwā jarasia:

-Ācōrēba nāwā jara b̄la:

“Bārā drōā nañabemarā Egiptodebema boro j̄lwaeda panasidade mā ādjirāa ara mānebemada ebuda cawabisia.

28 Mañne mā jūma israelerānebemada Aaroñdrā idjabā bārā, idjideba yōb̄darā sida edasia mā sacerdoterāda b̄eadamārēā. Māwā bārāba animarāda mā babue diabadaa, incienso querada bā diabadaa, idjabā mā quīrāpita sacerdote djiora j̄lbadaa. Mañ awara mā bārā drōā nañabemarāa jarasia israelerāba animarā draga mā babue diab̄dadē bārā sacerdoterāba dji djaradēbemada edadida pan̄da codi carea.

29 ¿Bārāba cārē cārēā mā animarā babue diabi jaradara, dewara diabi jaradā sida siriē unubada? ¿Cārē cārēā b̄l warrarāra mā cāyābara biara quīriñā b̄l? Mā puru israelerāba animarā draga babue diab̄dadē dji biara b̄l nedjara co pan̄neba b̄l warrarāra boreguea pan̄la.”

30 Dadji israelerā Ācōrēba nañna jarasia b̄l dedebemarāra, jūma b̄l ēberārā sida ewariza idji sacerdoterāda b̄eadida. Barib̄lra idira nāwā jara b̄la:

“Mā bārāra waa mā sacerdoterā idu babiēa. Āteb̄lra mā bia jara pan̄da mā bia b̄lya idjabā mā igara pan̄ra mā biē b̄lya.

31 Mλa bārā cawa oi ewarira jūēbʌrla. Mañne bʌ dedebema drōāé bearā, bʌ ēberārā drōāé bea sida mλa jūma quinibiya. Ni abaʌda waraga beudaěa.

32 Mañ ewariðe mλa israelerāra bia o baya baribʌrl bʌ ēberārānebema ni abaʌda waraga beudaěa. Mañ bērā ewariza bārāra sobiě panania idjaba sopua panania. §

33 Mλa bʌ ēberārānebemada abə idu sacerdote babiya. Māwāmīna idjira sobiě baya idjaba sopua baya. Mañne waabema bʌðeba yōbʌdarāra drōā bādaěne beudia.*

34 Nałgʌba cawabiya mλa jaradara wārāda māwāida: bʌ warrarā Opnira, Piné sida abari ewariðe beudia.

35 Māwānacarea mλa dewarada bʌya mλ sacerdote bamārēa. Mλa quīrīā bʌ quīrāca idjia jūma aride o baya. Idjideba yōbʌdarāda mλa bʌya ewariza mλ sacerdoterāda bēadamārēa. Mλa israelerā boro bʌli ewariðeba ḥtaa ḥadjira ewariza māwā bēadia.

36 Mañ ewariðe bʌ ēberārānebema wađi zocai bearā ḥadjira quīrāpita zedapeda quīrā djuburiada iwidiđia paratada, codi sida maārī diadamārēa. Mañ awara ne codi carea iwidiđia sacerdoterā nezocarāda bʌdamārēa.”-

3

Ācōrēba Samuel tr̄na

1 Cūdra Samuelba Ācōrē quīrāpita Elira carebabadjia. Mañ ewariðe Ācōrēra ēberārā ume ara

---

§ **2:32** *Bārāra sobiě panania idjaba sopua panania.* Hebrewo bedeade małra ebuda bʌlēa. * **2:33** Hebrewo bedeade mał versículora ebuda bʌlēa. Elideba yōna sacerdoterā beupedadada 1 Samuel 22:6-23de bʌl bʌla.

cadr^{la} bedeaca basía. Mācua cāimocara quīrāca ne unubica basía.

² Elira dau towa b^{la} bērā biaunuca basía. Ewari abā idji c^{la}dade cāī basia.

³ Mañne Samuelera Ācōrē wua dede cāī basia. Mama Ācōrē baurudedā basia idjaba ībīrāra wadi urua nūmasia.

⁴ Māwā b^{la}de Ācōrēba Samuelera tr^{lā} jarasia:

-¡Samuel!-

Samuelba panusia:

-Nama b^{la}a.-

⁵ Ara mañda Eli cāī b^{la}maa pira wāpedā nāwā jarasia:

-Nama b^{la}a. ¿Cārē cārēa tr^{lā} b^{la}?-

Eliba panusia:

-B^{la}ra tr^{lā}ē b^{la}a. Cāīne wādua.-

Samuelera jēda wāpedā idji c^{la}dade tabesia.

⁶ Mañne Ācōrēba idjira waya tr^{lā} jarasia:

-¡Samuel!-

Ara mañda Samuelera piradr^{la}peda Eli b^{la}maa wāsia. Mañne jarasia:

-Nama b^{la}a. ¿Cārē cārēa tr^{lā} b^{la}?-

Eliba panusia:

-Warra, b^{la}ra tr^{lā}ē b^{la}a. Cāīne wādua.-

⁷ Samuelba Ācōrē sāwā bedeabarida adua basia Ācōrēra wadi idji ume bedeaca bāda bērā.

⁸ Mañbe Ācōrēba waya Samuelera tr^{lā} jarasia. Ara mañda Samuelera piradr^{la}peda Elimaa wāsia. Mañne jarasia:

-¿Cārē cārēa tr^{lā} b^{la}?-

Mañneb^{la}r^{la} Eliba cawasia Ācōrēb^{la}r^{la} Samuelera tr^{lā} jara b^{la}da.

⁹ Mañ bērā idjia Samuelea jarasia:

-Cāīne wādua. Bariblrl Ācōrēba b̄ra waya tr̄l jaraiblrl idjia nāwā panudua: “Bedeadua m̄l Boro, m̄la ūrī b̄la.”-

Mał bērā Samuelera jēda wāpeda idji c̄dade tabesia.

10 Mañne Ācōrēra wayacusa zepeda Samuelera tr̄l jarasia naēna oda quīrāca:

-¡Samuel! ¡Samuel!-

Samuelba panusia:

-Bedeadua m̄l Boro, m̄la ūrī b̄la.-

11 Ācōrēba jarasia:

-Dārāéne m̄la bārā israelerāra āc̄lrl bio cawa oya. Mał ūrīb̄lrlara bio dauperađia.

12 Mał ewaride m̄la Eli, idji ēberārā sida cawa oi jaradara jūma oya.

13 Idji warrarāba m̄l quīrāpita cadjurua obadara bio cawa b̄lmīna idu obi b̄la. Mał carea m̄la jarasia idji ēberārāra ewariza cawa o b̄aida.

14 M̄la wārāneba Eli ēberārāa jarasia ādjia cadjurua obadara ni maārī bida quīrādoađda. Animarāra m̄la babue diacuah̄lada sida wađibiđa m̄la quīrādoađda. Ne diab̄lada sida m̄la quīrādoađda.-

15 Ācōrē bedeadacarea Samuelera idji c̄dade cāī besia. Diapeda īrāmapeda Ācōrē dede eda wābadara ewa nūm̄sia. Bariblrl Samuelba cāimocara quīrāca ūrīnada Elia jara quīrīāé basia. Waya b̄sia māwā jaraida.

16 Bariblrl Eliba Samuelera tr̄lsia:

-¡Warra, Samuel!-

Samuelba panusia:

-Nama b̄la.-

17 Mañne Eliba iwidisia:

-¿Acōrēba b̄la cārēda jarasi? Idjia jaradara ni maārī bida mērārādua. ¡Acōrēba b̄lra bio cawa oya idjia jarađada m  a j  ma jara  b  r  !-

¹⁸ Ma   carea Samuelba Elia j  ma jarasia. Ni ma  rī bida m  r     bas  a. Ma  ne Eliba sopouba n  w   jarasia:

-Idjidr   Ac  r   b  r   idjia qu  r     b  l qu  r  ca oida b  la.-

¹⁹ Samuel warib  r  de Ac  r  ra idji ume b  sia. Idjia Samueldeba jaradara j  ma obadjia.

²⁰ Ma   b  r   j  ma israeler  ba Da   eyadeba aba Beerseb  a jewedadaa cawasid  aa Samuelera w  r     Ac  r  neba b  deabarida.

²¹ Ma   ewaride Ac  r  ra Silode Samuelma odjapeda idji bedeara cawabibadjia.

4

¹ Ma  ra Samuelba j  ma israelerāa jarabadjia.

Pilisteor  ba Ac  r   baurude edapedada

Ma   ewaride pilisteor  ra israeler   ume dj  ni carea Apec purude   baa dji j  resid  aa. Ma   b  r   israeler  ra ādjirāmaa dj  ne w  naped   Ebenezer caita duanesid  aa.

² Dj  sid  de pilisteor  ba israeler  ra mil qu  m  r   quenanaped   poyasid  aa.

³ Israeld  bema sordaor   j  da zeb  da unusid  de dji boror  ba ādjiza iwidisid  aa:^{*}

-  C  r   c  r     idi Ac  r  ba pilisteorāa idu poyabisi? Ac  r   baurudera Silode edade w  na dadjir  

---

* ^{4:3} Dji boror  . Hebreo bedeade n  w   b  l b  la: “Israeler   dji dr    r  .”

tāēna bāmārēā. Māwā Ācōrēba dadjirāra dji quīrū jāwaedabemada ēdrā bāya.-

⁴ Mañ carea sordaorāba ācārga Silodaa diabuesidaa Ācōrē baurude enenamārēā. Mañ baurude īrā Ācōrē jūma poya bāra bajānebema nezocarā zaca i bara panā ēsi bābadjia. Eli warrarā Opnira, Piné sida Ācōrē baurude enebādarā ume zesidaa.[†]

⁵ Ācōrē baurude israelerā sordaorā duanāma jūbisisidade jūmarāda bāsrida jīgua biasidaa. Mañba egorora uresia.

⁶ Mañ bāga duanāra pilisteorāba ūrīnapeda ādjiza iwidiśidaa:

-¿Cārē cārēa hebreorāra jācua bāga duanā?-

Mañne cawasidaa Ācōrē baurudera israelerā duanāmaa enesidada.

⁷ Mañ carea bio ne waya panāneba jarasidaa:

-¡Ādji Ācōrēra ādjjirā duanāma jūēsia! ¡Ay, dadjirāra mīā djuburi panā! Wadibida ni abałba ādji ācōrēra dadjirā ume djōne enenaca basía.

⁸ ¡Ay, dadjirāra mīā djuburi panā! ¿Caiba dadjirāra jāl ācōrē abla bea jāwaedabemada ēdrā bāli? Ara mañ ācōrē beaba egiptorāra ejūā pōāsa ewaraga bāde ne quīrātanoaneba quinibisidaa.

⁹ Mañ carea ¡dadjirāra sozarra bēadadrā! ¡Mēsrā djōnadra hebreorā jāwaeda baeda amaaba, ādjjirāra dadjirā jāwaeda panana quīrāca!-

¹⁰ Mañbe pilisteorāra waya djōne wānapeda israelerāra poyasidaa. Māwā poyabāda carea israelerāra ādji dedaa mīrū wābārāsidaa. Pilisteorāba zocārā quenasidaa. Israeldebema sordaorā jīrūba djōne wābadara treinta mil quenasidaa.

---

† 4:4 Exodus 25:17-22.

11 Maλbe pilisteorāba Ācōrē baurudera edasidaa. Maλ awara Eli warrarā Opnira, Piné sida beasidaa.

12 Benjamiñneba yōnada aba ādji djō duanλmaλba pira wāpeda abari ewarie Silode jūene wāsia. Sopuaba idjia cacuade jā bλra jūma cōācuapeda egoro sida idji boro ḥrā cua erobasia.

13-15 Mañne Elira idji buguede óare chūmasia quīrācuita bai carea. Idjira 98 poa bλ bērā dau towa basia. Baribλrā Ācōrē baurude carea jūmawāyā crīcha bλ bērā māwā quīrācuita basia. Mañne dji ēberā mīrū wānara purude jūepeda israelerā sordaorā sāwāpedadada jūma nēbλrλsia. Maλ ūrīnapeda sopuaba purura bλga duanesia. Māwā bλga duanλ ūrībλrλde Eliba iwidisia:

-¿Cārē cārē ēberārārā jācua bλga duanλ?-

Mañne dji ēberā mīrū wānaba israelerā sordaorā sāwāpedadada Elia jarade wāsia.

16 Idjia Elia nāwā jarasia:

-Dadji israelerā djō duanλmaλba māra mīrū zesiā.-

Eliba iwidisia:

-Warra ¿sāwāsi?-

17 Dji jarade zeda ēberāba nāwā panusia:

-Pilisteorāba poyabλda carea dadji israelerāra mīrūsidaa. Ādjirāba zocārā quenasidaa. Bλ warrarā Opnira, Piné sida beasidaa. Maλ awara Ācōrē baurudera pilisteorāba edasidaa.-

18 Ācōrē baurudedebema ūrībλrλde Elira prude eda wābada orrocawa jēdaa bāesia. Idjira drōāda bλ bērā idjabā bio boreguea bλ bērā, bāebλrλde idji ḥrāmλsira bλapeda beusia. Elira cuarenta poa israelerā ēdrā bλbari basía.

19 Mañ ewaride Eli ãiguda b̄iogoa b̄asia, warra toi carea b̄asia. Idjira Piné quima basía. Mañne idjia ūr̄isia pilisteorāba Ācōrē baurudera edasidada, idji quimara beasidada, idjabā dji zāwārē sida jaidasida. Mañ ūr̄ibl̄r̄la cawaēne warra puapeda tosia. Baribl̄rl̄ warra puara droaē basía.

20 Beubl̄rl̄de idji carebab̄da wērārāba idjia nāwā jarasidaa:

-Necai b̄adua. Bl̄a umaquīrā warrada tosia.-

Māwā jarapedađamīna idjira quīrā cawaē nūm̄l bērā ni cārē sida panuē basía.

21-22 Ātebl̄rl̄ nāwā jarasia:

-Ācōrēra dadji israelerā tāēna b̄adada neēa, idji baurudera dewaraba edapedada bērā.-

Māwā jarasia idji zāwārē Elida, dji quima Piné sida beupedada bērā idjabā Ācōrē baurudera dewaraba edapedada bērā. Ācōrēra dadji israelerā tāēna b̄adada neēana ada bērā idji warrara tr̄l̄ b̄asia Icabod.-

5

Pilisteorāba Ācōrē baurude eropanana

1 Pilisteorāba Ācōrē baurudera Ebenezerdeba ādji puru Asdodaa edesidaa.

2 Mañbe ādji ācōrē Dagoł dede ededapeda idji caita cob̄lsidaa.

3 Nurēma diapededa Asdodebemarā Dagoł dede edaa wāb̄l̄dađe ādji j̄waba ođa ācōrē Dagołra egode b̄arru tab̄l̄da unusidaa Ācōrē baurude quīrāpita. Mañda idji b̄abarima ādjia waya l̄ta nūm̄lsidaa.

4 Nurẽma diapeda Dagoñ dedaa wãbñdade way-acusa unusidaa Dagoñra Ācõrẽ baurude quĩrãpita egode þarru tabñda. Dji borora jãwa sida umena dede eda wãbadama bñá tapanasidaa. Dji cacua awa tabasia.

5 Mañ ewarideba ñtaa Dagoñ sacerdoterãda, dewara õberãrã sida Dagoñ dede eda wãbñdade dji boro, jãwa sida tapananama jedadñgabadaa.

6 Mañ ewaride Ācõrẽba Asdo purura, mañ puru caita þea sida bio bië þasia. Ādji cacuade zarega odjacuabisia.

7 Mañ carea ãdjjirãba nãwã jarasidaa:

-Israelerã Ācõrẽ baurudera dadjjirã tãena eropananië panla. Idjia dadjjirãda, Dagoñ sida bio bië o þla.-

8 Mañ carea pilisteorãba jûma dji bororãra trñbidapeda nãwã iwiðisidaa:

-Israelerã Ācõrẽ baurudera ¿sãwã odi?-

Dji bororãba panusidaa:

-Gat purudaa ededadua.-

Ara mañda Gat purudaa edesidaa.

9 Edepedadacarea Ācõrẽba mañ puru sida bië þasia. Jûmarã cacuade zarega odjacuabisia. Drôõrãda warrarã sida mãwã osia. Mañba purura bio ne wayasidaa.

10 Mañ bêrã pilisteorãba Ācõrẽ baurudera Ecroñ purudaa edesidaa. Baribñrã jûõbñdade mañ purubebemarãba Ācõrẽ baurudera ununapeda nãwã bia jarasidaa:

-¡Israelerã Ācõrẽ baurudera dadjjirã quenani carea namaa enebñdaa!-

11 Ācōrēba mał purura bio biě bʌda bērā zocārā quinibʌda basía. Małba purura bio ne wayasia. Pilisteorāba ādji bororāa wayacusa trʌbidapeda nāwā jarasidaa:

-Israelerā Ācōrē baurudera ādjirāmaa jēda ededadua. Māwā odaēbʌrʌ dadjirāra jūma quenaya.-

12 Jūma dji zocai b̄ea cacuađe zarega odjacuada bērā ādji ācōrē beaa quīrā djuburiada iwidi duanasidaa.

6

Pilisteorāba Ācōrē baurude jēda diabuepedada

1 Pilisteorāba Ācōrē baurudera ādji druade siete jedeco eropanasiidaa.

2 Małbe Dagoł sacerdoterāda, dau ēsā unubadarā siđa ābaa tr̄cuadapeda iwidiśidaa:

-¿Ācōrē baurudera sāwā odi? Daia jaradadua sāwā waya idji bādamaa diabuedida.-

3 Ādjirāba panusidaa:

-Bārāba israelerā Ācōrē baurudera jēda dia-buedibʌrʌ ara jāwā diabuerānadua. Ātebʌrʌ Ācōrēa ne diabuedida panla bārāba idji baurude nama eropanana carea. Māwābʌrʌ bārāba cawadia cārē cārēā Ācōrēba bārāra bio biě o bʌda. Mał awara cacua biacuadia.-

4-5 Pilisteorāba iwidiśidaa:

-Māëtēara ¿cārēda idjía diabuedi?-

Ādjirāba panusidaa:

-Bārā bororāra juesuma panʌ bērā nāwā odida panla: oroda edadapeda bārā cacuađe zarega odjacuada quīrāca juesuma odadua. Mał awara

dadji drua ãrī bʌ churi quĩrãca juesuma oðadua. Mañgʌra israelerã Ācõrẽa diabuedadua bãrãra, bãrã bororã sida bia mîga panʌ bërã. Mâwã bãrãba unubidia idjida waya panʌda. Āibërã idjia dad-jirãra, dadji ãcõrẽ beada, idjabã dadji ējûã sida waa biẽ oẽsicada.

6 ¿Cârẽ cârẽa bãrãra egiptorã âdji boro sida so zarea panana quĩrãca so zarea panʌ? Ācõrẽ baurudera jêda diabuedadua. Ācõrẽba egiptorã bio cawa oside ¿âdjirãba israelerãra idu wãbisiaðca?

7 Mañ bërã carreta djiwidida obidadua. Idjabã pacã warra bara panʌda umé edadadua. Mañ pacara wadi carreta errebaridacada beadida panʌa. Âdjira carretadaa jã nûmʌnadua baribʌrʌ dji warrara âdji ume idu wãbirãnadua; ãtebʌrʌ corrade bʌdadua.

8 Mañbe Ācõrẽ baurudera carretaðe cobʌdadua. Mañ orrocawa dewara baurudeda cobʌdadua. Mañne eda bãrãba oro ocuadara bʌdadua. Mañra Ācõrẽa diabuedadua idji baurude eropanana carea. Mañbebʌrʌ pacaa carretara idu edebidadua.

9 Baribʌrʌ nañgʌda quĩrãcuitadua: pacaba carretara israelerã puru Bet-semedaa ededibʌrʌ, wäräda Ācõrẽba dadjirãra biẽ eroþasia. Mamaa ededaðbʌrʌ dadjirãba cawadia idjia dadjirãra jãwã oẽ þasida; ãtebʌrʌ ara jãwã biẽ panesidaa.-

10 Ara mañda mäwã osidaa. Paca warra bara panʌda umé edadapeda carretadaa jãsidaa. Dji warrara corrade þasidaa.

11 Mañbe Ācõrẽ baurudera carretade cobʌdapeða dewara baurudeda orrocawa þasidaa. Mañne eda churi oro ocuadara, âdji

cacuade zarega odjacuada quīrāca oda sida b̄asidaa.

12 Paca quenabuesidae jipa Bet-semenaa bia wāsidaa, ni maārī bida o āyā wānaē basia. Mañne pilisteorā dji droma bearā caidu aclēde wāsidaa aba Bet-seme daucha.

13 Mañ ewaride israelerā Bet-semedebemaba ādji trigoda jewedade ewa duanasia. Mañne cawaēne pacaba dji carretara Ācōrē baurude bara errebari enebʌdada unusidaa. Mañ carea bio b̄asridasidaa.

14-15 Dji carreta Bet-seme druađe jū̄esiđe pacara nūpanesidaa ēberā Josue abada ējūâne, mōgara waiþla cobla caita. Mama levitarāba Ācōrē baurudera, oro ocuada bara b̄la baurude sida edadapeda mañ mōgara waiþla ðr̄l̄ cobla sida. Mañne ēberārāba carretara ēgawedapeda t̄lbʌda cajērāsidaa. Mañbe pacara, dewara animarā sida Ācōrēa babue diasidaa.

16 Pilisteorā bororā juesuma panʌba mañda ununapeda Ecroñnaa jēda wāsidaa.

17 Pilisteorāba ādji cacuade zarega odjacuada quīrāca orodeda odapeda Ācōrē baurude eropanana carea Asdo puruba, Gaza puruba, Ascaloñ puruba, Gat puruba, Ecroñ puru bida Ācōrēa aba aba diasidaa.

18 Mañ awara pilisteorā boro juesuma panʌba dewara puru beada ādjirā j̄waeeda eropanasidaa. Puruza churi quīrāca oro odada aba diasidaa. L̄c̄l̄a purura mōgaraba j̄r̄a ca beasia idjabā l̄c̄l̄a ara j̄wā beasia. Mañ purura beasia pilisteo druađeba aba mōgara waiþla cobla. Mañ mōgarara wadibida Josue Bet-Semedebema

ẽjūāne b̄la israelerāba Ācōrē baurudera ārā
cobapedadama.

19 Ācōrēba israelerā Bet-semedebemara setenta
quinibisia idji baurudeē eda acapedada carea.*
Mañne purura bio jīāsia Ācōrēba zocārā quinibida
bērā.

20 Mañ carea jarasidaa:

-Ācōrēra jipa b̄l bērā ¿caida idji quīrāpita poya
bai? Nañ baurudera āyā diabuedida panla
baribarā ¿cairāmaa diabuedi?-

21 Mañ carea Quiriat-jeariñ purudaa īcārla dia-
buesidaa nāwā jaradamārēā:

-Pilisteorāba Ācōrē baurudera waya jēda dia-
buesidaa. Mañ bērā jārlde zedadua.-

7

1 Ara mañda Quiriat-jeariñnebemarā zedapeda
Ācōrē baurudera edesidaa. Mañbe eya zaquede
Abinadá dede b̄ladapeda Abinadá warra Eleazada
edasidaa waga bamārēā.

8

Israelerāba ādjirā boro b̄l quīrīā panana

1-2 Samuelba warrada umé eroëasia. Dji nabemara Joel abadjidaa. Dewarabemara Abías abadjidaa. Samuel drōā b̄edacarea idji warrarāra israelerā nēbāra cawa obadarāda b̄lsia. Ādjia Beersebá purude cawa obadjidaa.

3 Baribarā Samuel warrarāra idji quīrāca jipa nībadaca basía. Ātebārla biara parata awua

---

* **6:19 Setenta.** Hebreo bedeade īcārla cartade nāwā b̄l b̄la:
“Ēberārāra setenta, ēberārāra cincuenta mil.”

panasidaa. Aþaþba paratada diasira mað ðberäare panebadjidaa. Mað bërã jipa cawa odaca basía.

4 Mað carea Israeldebema dji dromaräda ãbaa dji jþredapeda Ramá puruðaa Samuel ume bedeade wäsidaa.

5 Samuelea nãwã jarasidaa:

-Bþra drõäda þesia idjabä bþ warrarära bþ quïrãca jipa nïbadacaa. Mað bërã aba bþdua dadjirã boroda þemärëä dewara druadë eroþea quïrãca.-

6 Mäwã jarabþdara Samuelba bië ûrñna bërã Äcõrëa iwidisia sãwã oida bþ cawaya.

7 Maðne Äcõrëba nãwã panusia:

-Ädjiräba jara panþra jüma odua. Mäwã jara panþneba bþda igara panþëa. Mþdrþ igara panþa. Quïrñäé panþa mþra ãdji boro baida.

8 Mþa ädjirã Egiptodeba ðdrþ edadadëba ðtaa aþarida obadaa. Ädjia ara cadrþa mþra igarabadaa dewara äcõrë þeada ëpëni carea. Ara mað quïrãca bþda o panþa.

9 Mað carea ädjiräba jara panþ quïrãca aba bþdua ädjirã boroda þemärëä. Baribþrþ mað naëna ädjirää ebuða jaradua mað boroba sãwã o baida.-

10 Jüma Äcõrëba jaradara Samuelba dji boro iwidí panþrãa nãwã jarasia:

11 -Bþrãba aba bþrã boroda bþdibþrþ, idjia nãwã oya: bþrã warrarã cüdra þeara zocaya. Idjia þclþrþ bþcuaya carretadëba idjabä cawayodeba djõnamärëä. Dewararäda idji carreta noocoare pira wäbicuaya ðberärä oðebemada ãyã jþrecuadamärëä.

12 Λcʌrl ɓʌcuaya mil sordaorā bororāda ɓeadamārēā idjabā ɬcʌrl ɓʌcuaya cincuenta sordaorā bororāda ɓeadamārēā. Λcʌrl ɓʌcuaya idji ējūā oدامārēā idjabā néu ewadamārēā. Mañ awara ɬcʌrl ɓʌcuaya carretadebema idjabā djōi careabema oدامārēā.

13 Mañ awara bärā cau awērā ɓeara zocaya. ڦđirāra ɓʌcuaya quera oدامārēā, ne djudamārēā, idjabā pañ ڦbudamārēā.

14 Idjabā bärā ējūā dji biara ɓeara, bärā uva ējūā dji biara ɓeara, bärā olivo ējūā sida edapeda idjiare ٻearāa diacuaya.

15 Mañ awara bärāba trigo ewabʌdadebemada, uva ewabʌdadebemada sida edaya. Bärāba ē die ewabʌdaza idjia aba edapeda idjiare ٻearāa diacuaya.

16 Mañ awara bärā nezocarā dji umaquīrāda, dji wērā sida idji itea edaya. Bärā pacara, burro sida dji biara ɓeada idji itea edaya.*

17 Mañ awara bärā ovejadəbemada, bärā chiwatudebemada sida edaya. Bärāba die juachabʌdaza idjia aba edaya. Mañ awara ara bādjida idji nezocarāda ɓeadia.

18 Mañ ewaride bärā boroba māwā o ɓʌ carea ڦcōrēa quirā djuburiada iwidiidia baribʌrl idjia bärā bedeara ūrīéa.-

19 Samuelba māwā jaradamīna israelerāba ni maārī bidā ījānaē basía. ڦtebʌrl nāwā jarasidaa:

-İjānaēa. Dairāba quirīā panla aba dadjirā boro baida.

---

* **8:16** *Bärā pacá*. Griego bedeade māwā ɓʌ ɓʌa. Hebreode ɓʌ ɓʌa “bärā cūdrarā.”

20 Māwā̄ dewara drua ɬeaba ādji boro eropanʌ quīrāca dadjirā bida eropanania. Mañ boroba dadjirāra pe eroþaya. Idjaba djōne wābʌdaðe idjidrʌ noocoare wāya.-

21 Mañ ūrīpeda Samuelba ādji bedeara jūma Ācōrēa jarasia.

22 Mañne Ācōrēba panusia:

-Ādjirāba jara panʌ quīrāca odua. Aþa bʌdua ādjjirā boro bamārēa.-

Mañ bērā Samuelba israelerā boroda aba bʌyada apeda jūmarāda ādji puruza wābisia.

9

Samuel Saul ume dji unupedada

1 Benjamiñneba yōna Quis abadada basia. Idjira Abiel warra basia. Abielera Zero warra basia. Zerora Becorá warra basia. Becorára Apía warra basia. Apíara Benjamiñneba yōna basia. Mañ ēberā Quis abadara dji droma basia.

2 Idjia warra cūdrada eroþasia Saul abadada. Saulora jūma israelerā cāyābara quīrāwārēära basia idjaba drasoara basia.

3 Ewari aba Saul zeza Quis burroda ɬcasʌl nēbasidaa. Mañ carea idji warra Sauloa nāwā jarasia:

-Dadji burrrora jʌrlaðe wādua. Nezocada aba ededu.-

4 Ara mañda Saulba Epraiñ eyaida ɬl ējūâne, Salisade, Saaliñne, Benjamiñ ējūâne bida jʌrla nībasia. Māwāmīna unuē basia.

5 Zup ējūâne jūsidaðe Saulba idji nezocaa jarasia:

-Jēda wāna. Nañbara mñ zezara idji burro carea sopua bñea ãtebñra dadji carea sopua bña.-

6 Dji nezocaba panusia:

-Nañ purude Ācōrñeba bedeabarida bña. Jñmarñba idjira waya panña. Jñma idjia jarabñrlra wñrada mñwñbaria. Idjimaa wāna. Idjia poya jaraisicada sãma burrrora jñrlde wñnida panña.-

7 Saulba panusia:

-Mñeteara wāna. Baribñrl ñcárëda idji itea ededi? Dadjia enepedada pañra jñsia. Ni cárë sida neñ panña idjia diadi carea.-

8 Dji nezocaba panusia:

-Mña nama parata torroda aba eroña.* Mañgra idjia diadia jaramärëä sãma burrrora jñrlde wñnida panña.-

9-10 Saulba jarasia:

-Bia bña. Wāna.-

Ara mañda Saulora idji nezoca ume purudaa Ācōrñeba bedeabarimaa wñsidaa. (Mañ ewaride israelerñba Ācōrñeba bedeabarira dau ñsä unubarida jarabadjidaa. Mañ bñrã abañba Ācōrëa iwidí quññä bñde jarabadjia: “Dau ñsä unubarida acñde wāna.”)

11 Jñebododade eyade ñtaa nñbasidaa. Mañne awñrñra baido juede wñbdada unusidaa. Ädja mañ awñrñraa nñwñ iwidisidaa:

-Dji dau ñsä unubarira ñnañ purude bñca?-

12 Awñrñra bña panusidaa:

-Mñe, noocoare bña. Isabe wñnadua. Idi puruba eya borode animarñda Ācōrëa babue diadi bñrã idjira zesia.

---

* **9:8 Parata torroda aba.** Hebreo bedeade nñwñ bñ bña “un cuarto de siglo.”

13 Purude jūēsidara idjira isabe jārladadua. Māwāébārā idjira eya borodaa ne code wāya. Idjiabārā animarā Ācōrēa babue diapedadada bia jara bāida bāla ēberārāba codi naēna. Isabe wānibārā idjira ununia.-

14 Ara mañda ādjira purudaa ḥtaa wāsiđaa. Jūēbādade Samuelera eya borodaa wābārāda āđji ume quīrāđjusia.

15 Nurēmaena Saul jūēi naēna Ācōrēba Samuelea naāgāda cawabisia:

16 -Nu ara naă horaca mā Benjamīl ējūānebemada abā bāmaa diabueya. Idjidrā bādua mā puru Israel boro bamārēā. Idjiabārā bārāra pilisteorā jāwaedabemada ēdrā bāya. Mā unu bāla mā purura bio bia mīga bāda. Idjabā mā ūrī bāla āđjirāba quīrā djuburiada iwidī panāda.-

17 Samuelba Saul unuside Ācōrēba idjíja jarasia:

-Jālā ēberādrā mā bāla nuena jara bāsia. Idjiabārā mā purura pe erobāya.-

18 Purude eda wābadama Saulora Samuel caita wāpeda jarasia:

-Mā djuburia mā jaradua dji dau ēsā unubari dera sāma bāda.-

19 Samuelba jarasia:

-Dau ēsā unubarira mā. Eya borodaa mā na wādua. Mā quīrīā bāla idi bāra mā ume ne coida. Nu diapedā bāla iwidibārāda mā jaraya. Māwānacarea mā bāra idu wābiya.

20 Burro ewari ūbea adua panā carea sopuarādua. Bā ēberārāba unusidaa. Maă awara

jūma israelerāba quīrīā panla bʌda, bʌ zezadeba yōbʌdarā sida ādjirā boroda ɓeadida.-†

21 Saulba panusia:

-Baribʌrla mʌra Benjamiñneba yōnada jāwā bʌla. Dai purura Israeldeba yōpedada doce purudebemada dji caibeara bʌla. Mañ awara Benjamiñneba yōpedadadēbemada mʌ ëberärāra dji edaara ɓeaa. Mañda ¿cārē cārēā bʌla mʌa māwā jara bʌl?-

22 Mañbe Samuelba Saulora, idji nezoca sida eya borode bʌ dedaa edepeda ëberärā treinta panʌ tāena chūmebisia dji dromaara ɓea chūmebadama.

23 Mañbe Samuelba ne djubaría nāwā jarasia:

-Ne djara mʌa bʌa awara ɓʌbidara enedua.-

24 Ara mañda ne djubariba chidēdebema djarada enesia Saulba comārēā. Mañne Samuelba jarasia:

-Codua. Mʌa purua ãbaa ne codi jaraside naágʌra bʌ itea awara ɓʌbisia.-

Ara mañda Saulora Samuel ume ne cosia.

25 Māwānacarea ādjira eya borodeba purudaa edaa zedapeeda Samuel dede dji ñtaarebema dejāne Saul itea cʌdada osidaa.

26 Mama Saulora cāisia.‡

Nurēma Samuelba Saul mañ ñtaarebema dejāne ɓʌda trʌpeda jarasia:

† **9:20** *Jūma israelerāba quīrīā panla bʌda, bʌ zezadeba yōbʌdarā sida ādjirā boroda ɓeadida.* Hebreo bedeade nāwā bʌl bʌla: “Jūma israelerā ne biada ¿bʌla, bʌ zezadeba yōbʌdarā bida edadaëca?”

‡ **9:26** *Dji ñtaarebema dejāne Saul itea cʌdada osidaa. Mama Saulora cāisia.* Griego bedeade māwā bʌl bʌla. Hebreo bedeade nāwā bʌla: “Samuelera Saul ume bedeasia dji ñtaarebema dejāne. Nurēma ãsabodode ñrñmasidaa.”

-Pirabəridua, wāida bəla.-

Ara mañda Saulora piradrəpeda Samuel ume dajadaa wāsidaa.

²⁷ Purudeba wābədađe Samuelba Sauloa jراسia:

-Bə nezocaa jaradua na wāmārēä baribərə bəra wādi wārādua. Ācōrēba jarabi bəra mλa bλa jaraida bəla.-

Ara mañda Saul nezocara na wāsia.

10

Samuelba Saul israelerā boroda bəda

¹ Mañbe Samuelba nedragada edapeda Saul boro ərə weasia. Uridarrađe isōpeda nāwā jarasia:

-Ācōrēba idī bəra bəbərəla idji puru Israel boroda bəamārēä. [Bəabərəla nañ purura pe erođaya idjabə ādjirā dji quīrūnebemada īdrə bəya. Nāwā bəla cawaya Ācōrēba wārāda bəra israelerā boroda bəsida.]*

² Namałba bə wābərəđe Benjamiñneba yōpedadarā ījūāne Selsa purude īberāda umé unuya. Ādjira Isa quima Raquel təbaripeđada caita panania. Ādjia bλa nāwā jaradia: “Bə burro jərə bədara unusidaa. Mañ bērā burro carea bə zezara sopuaě bəla, ātebərəla bārā carea sopua bəla. Idjia iwidī bəla sāwā bəra unuida.”

³ Mañ awara Tabor ījūāne bacuru waibəlama jūēbərəđe īberāda ūbea unuya. Ādjira Beteldaa wābədaaa Ācōrēa ne diadi carea. Aþaλba chiwatuda ūbea erođaya. Aþaλba pañda ūbea

* **10:1** Bedea corchetede bəra griego bedeade bλ bλa. Hebreo bedeade neěa.

eroþaya. Dewarabemaba uva þada animarã e oðade eroþaya.

4 Ædjia þá bedeadeapeða paðda umé diaðia. Mañra edadua.

5 Mamaþba þura Guibea purudaa wãya pilisteorã sordaorã panabadama.[†] Purude jûëbodode Æcõrëneba bedeabadarãda eya borodeba edaa zebðada unuya. Ædjirãra Æcõrëneba bedea panania.[‡] Ædji nocoare ëberãrãba tõnõðda, chiruda, arpa sida zá nïbaðia.

6 Mañ unubþræde Æcõrë Jaurera þlmaa zeya. Mañ bêrã þa sida ãdjirã quïrãca Æcõrëneba bedeaya. Mamaþba ðtaa þura awara þeya.

7 Mða jarada jûma mâwânacarea þla o quïrñâbþræda odua, Æcõrëra þa ume þai bêrã.

8 Mañ bêrã Gilgalðaa na wâpeða mðra jðâdua. Domia aþalðe mðra þlma jûëya. Mañbe Æcõrëa animarãda jûma babue diaðia idjabø idji ume necai þai careabema animarã dragada babue diaðia. Mâwânacarea mða jaraya þla cârða oida þlda.-

9 Saul Samuelþba wâbþræde Æcõrëba idji crîchara awara þasia. Ara mañ ewaride Samuelba jaradara jûma mâwâsia.

10 Mañ bêrã Saul idji nezoca ume Guibeade jûësidade Æcõrëneba bedeabadarãda zebðada unusidaa. Ara mañda Æcõrë Jaurera Saulmaa zesia.

[†] **10:5** Hebreo bedeade Guibea trðba jara þla “Æcõrë eya.” [‡] **10:5** Æcõrëneba bedea panania. Hebreo bedeade ebuda þlëa sâwâ bedeasiðada. Zocârâmaarã ðdjia Æcõrë bedeada miñ cawaië jara panasidaa waa dadjia ūrñaca bedeade bedea panasiðada.

Mañba Saul sida ãdjirā quĩrāca Ācõrẽneba bedea bësia.

¹¹ Bariblrl Saul unubadarãba idjira Ācõrẽneba bedea bñlda unusidade ara ãdjiduþa jarasidaa:

-¿Cärëda sãwãsi Quis warra Saulora jãwã nãmura? ¿Idji sida Ācõrẽneba bedeabarica?-

¹² Mamabema abaþba jarasia:

-¿Ãdjirã zezara cai?-§

Mañ carea abaþba ne oca badada cawaẽne o þeiblrl israelerãba nãwã jarabadaa: “¿Saul sida Ācõrẽneba bedeabarica?”

¹³ Mãwãnacarea Saulora idji diguida jüesia.*

¹⁴ Mañne idji djabadrõãba idjía, dji nezocaa bida nãwã iwidisia:

-Bãrãra ¿sãma panasida?-

Saulba panusia:

-Dai burroda jrlrl panasidaa. Bariblrl ununaõ bẽrã Samuelmaa bedeade wãsidaa.-

¹⁵ Idji djabadrõãba iwidisia:

-¿Samuelba cãrëda jarasi? Mã djuburia idjia jaradara jüma nãbþrlrlua.-

¹⁶ Saulba jarasia:

-Idjia daia ebuda jarasia bãrãba burrrora unusidada.-

Bariblrl Saulba jaraõ basia Samuelba idjira israelerã boro bai jaradara.

¹⁷ Mãwãnacarea Samuelba Mizpa purude israelerãra Ācõrẽ quĩrapita ãbaa jresia.

¹⁸ Mañbe jarasia:

---

§ ^{10:12} Hebreo bedeade mañra ebuda bñea. ^{*} ^{10:13} *Idji diguidaa jüesia.* Griego bedeade mãwã bñ bña. Hebreode bñ bña: “Eya borode jüesia.”

-Dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara b̄la:
“M̄a b̄rāra Egiptodeba ēdr̄a enesia. Ādji
j̄lwaedabemada idjabā jūma dewara puruba
b̄rā biē o pannebemada ēdr̄a edasia.”

19 Ācōrēba b̄rāra bia m̄iga pannebemada
idjabā sopuadebemada ēdr̄a edabarim̄na nañ
ewaride idjira igara panla. Mañ carea jara panla:
“Aba b̄l̄dua dadji boroda b̄amārēā.” Mañ b̄rā abā
b̄ledia. B̄rā doce purura Ācōrē quīrāpita zedapeda
idjia cawabiya sāñḡa purudebemada dji boro
baida. Mañbe mañ purudebema ēberārāra idji
quīrāpita zedapeda idjia cawabiya caida dji boro
baida.-

20 Mañbe Samuelba israelerā doce puruda Ācōrē
quīrāpita jūma tr̄l̄cuapeđa Ācōrēba cawabisia dji
borora Benjamīneba yōna purudebema baida.

21 Māwānacarea Samuelba Benjamī
purudebemarāra caitaara zebisia. Mañne Ācōrēba
cawabisia dji borora Matrideba yōpedadadebema
baida. Mañ ēberārānebemada Ācōrēba cawabisia
Quis warra Sauldr̄a edasida israelerā boroda
b̄amārēā. Mañ b̄rā Saulora j̄rl̄sidaa baribl̄a
ununaē basía.

22 Mañ carea wayacusa Ācōrēa iwidiśidaa
Saulora zesi cawayá. Mañne Ācōrēba jarasia
Saulora b̄lm̄na netatađe mīrū b̄l̄da.

23 Ara mañda idjira j̄rl̄de pira wānapeda puru
quīrāpita enesidaa. Mañne puruba unusidaa idjira
jūmarā cāyābara drasoara b̄l̄da.

24 Samuelba purua jarasia:

-Ācōrēba nañ ēberāda edasia b̄rā boro bamārēā.
Dadjirā tāēna dewarada idji quīrāca neēa.-

Ara mañda puruba nāwā bia jarasia:

-¡Bia b̄la dadjirā boroda!-[†]

²⁵ Ara mañda Samuelba purua jarasia ādji boroba cārēda o b̄aida b̄lāda. Mañra jūma cartade b̄lsia. Mañbe dji cartara Ācōrē dede idji quīrāpita waga b̄lsia. Māwānacarea Samuelba jūmarāda ādji deza wābicuasia.

²⁶ Saul siða idji puru Guibeadaa wāsia. Idji ume īcārl ēberā sozarra beada wāsidaa Ācōrēba ādjjirā sode b̄lāda bērā idjiare pananamārēā.

²⁷ Baribārl īcārl ēberā cadjiruarāba Saulora siriē b̄lāda ununa bērā idji itea nebiada diadāē basia. Mañ awara nāwā jarasidaa:

-Jāñ ēberāba dadjirāra ḥsāwā ēdrā b̄li? -

Baribārl Saulba ādjia jara panra quīrācuitaē basia. Ātebārl chupea b̄esia.

11

Saulba amonitarā poyada

¹ Māwānacarea amonitarā boro Nahasada idji sordaorā ume Gala druade wānapeda Jabe puruda jūrā edasidaa uradi carea. Baribārl mañ purudebemarāba Nahasaa jarasidaa:

-Dai ume bedea b̄lādua ābaa necai panani carea. Mañbe dairāra b̄la nezocarāda beadia.-

² Amonitarā boro Nahasaba panusia:

-M̄la bārā ume bedea b̄lya ābaa necai panani carea. Baribārl māwā odi naēna jūmarāba j̄wa araarebema dauda m̄la idu nuētabidida panla. Māwā dewara puru quīrāpita m̄la jūma bārā israelerāra quīrā perabiyā.-

---

† **10:24** Hebreo bedeade b̄lā b̄la: "Dadjirā borora zocai b̄adua."

3 Jabebebema bororāba nāwā panusidaa:

-Daia domia abā diadua jūma israelerāmaa bedea diabuedi carea. Mañne ni abalba daida carebade zedaēbārla, daira bā jawaeda panenia.-

4 Jabebebemarāba diabuepedadara Guibea purude Saul bābarima jūesidaa. Mama Nahasaba jaradara purua jūma nēbārlasidaa. Mañ carea jūmarāda jīabi bāga nūmesia.

5 Māwā panne Saulora idji pacā bara idji ējūaneba zepeda nāwā iwidisia:

-¿Sāwāsiða? ¿Cārē cārē jācua jīa duan?-

Mañne puruba Sauloa Jabebebemarāba jarapedadara jūma nēbārlasidaa.

6 Saulba mañ ūrīsiðe Ācōrē Jauredeba blesia. Nahasaba israelerā biē oi jaradā carea Saulora bio quīrūsia.

7 Ara mañda pacada umé beasia. Drapetapeda tācuasia. Djī tācuadara Israel puru bēaza diabuecuasia. Djī edepedadaba puruza nāwā jarasidaa:

-Bariduada Sauloare idjabā Samueleare djōne wānaēbārla, idji pacara ara nañ pacā quīrāca beadia.-

Ēberārā mañ ūrīpedadara Ācōrēba bio ne wayabisia. Mañ bērā abari crīchada edadapeda djōne wāsidaa.

8 Saulba ādjjirāra Beze purude jāresia. Ādji juachasiside Judadebemada treinta mil panasidaa, waabema israelerāda tresciento mil panasidaa.

9 Mañbe Jabebebemaba diabuepedadarāa Saulba nāwā jarasia:

-Jabebebemarāa jaradadua nu umatipa bai naēna dairāba ādjjirāra ēdrā bādida.-

Ara mañda ēberārā Jabedebemaba diabuepedadara jēda wānapeda Saulba jaradara purua jarasidaa. Mañ ūrīsidade Jabedebemarāra bio bāsridasidaa.

¹⁰ Mañne ādjirāba amonitarā boro Nahasaa se-wadeba jarasidaa:

-Nu dairāra bājawaeda panenia. Mañne dairāra bāla quīrīā bāla quīrāca odua.-

¹¹ Baribārla nurēma Saulba idji sordaorāda cābana awara awara bāsia. Idjia zocārā edasia idjabā dewara boro umé panā ādjiza abari quīrāca diasia. Wadi pāīmaena amonitarāra urade wānapeda quena panasidaa abā umatipa babārladaa. Dji zocai panenara memenesidaa. Ni abā bida ābaa panenaē basía.

¹² Mañne israelerāba Samuelea jarasidaa:

-¿Cairābārla Saulora dadjirā boro baida quīrīāē panasida? Dairāa jaradadua beadi carea.-

¹³ Baribārla Saulba jarasia:

-Māwāéa. Idi ni abālda beadaēa Ācōrēba dadji israelerāra ēdrā edađa bērā.-

¹⁴ Mañbe Samuelba purua jarasia:

-Gilgaldaa wāna. Jāmabārla Saulora dadjirā boroda wayacusa jara bāđia.-

¹⁵ Ara mañda jūma israelerāra Gilgaldaa wānapeda Ācōrē quīrāpita Saulora bāsidaa ādjirā boroda bāmārēā. Mañbe Ācōrē ume necai beadi careabema animarā dragada babue diadapeđa purura Saul siđa ābaa bio bāsrida ne cosidaa.

12

Samuelba israelerā Sauljāwaeda bāđa

1 Māwānacarea Samuelba jūma israelerāa nāwā jarasia:

-Bārāba jarapedadara māa jūma osia. Māa aba bāsia bārā boroda bāmārēā.

2 Idira idjiabārla bārāra pe erobaya. Māra drōāda bāl bērā boro torroa bāla. Mā warrarā drōā bēa sida bārā ume panla. Mā cūdra edaāba aba idī ewaridaa bārāra pe erobasia.

3 Māra bārā quīrāpita bāla. Māa djārā pacada, burro sida jārīca basía idjabā sewađeba djārāra biē jaraca basía ni biē oca basía. Māra paratabari ni abālare baca basía. Baribārla māa cadjiruada osibārla, bārāba Ācōrē quīrāpita, dadjirā boro idjia edada quīrāpita bida jaradādua. Biē o bāđeba djārāneda edasibārla māa jūma jēda diaya.-

4 Puruba panusia:

-Bāla dairāra sewađeba biē jaraca basía ni biē oca basía. Djārāneda jārīca basía.-

5 Samuelba jarasia:

-Ācōrēba, dadjirā boro idjia edada bida ūrīsiđaa bārāba māra bedeade bālēana a panla.-

Puruba panusia:

-Māē, māwā bāla.-

6 Małbe Samuelba jarasia:

-Ācōrēbārla Moiseda, Aaroł sida edapeda dadji drōā naēnabemarāra Egiptodeba ēdrā enesia.

7 Mał bērā quīrācuita ūrīnadua. Bārāba Ācōrē awara abā bārā boroda bāmārēā bābisiđade biē osidaa. Małgārla Ācōrē quīrāpita māa bārāa ebuda cawabiya. Ācōrēba bārāra, bārā drōā naēnabemarā sida bio carebasia.

8 Jacobo Egiptode bāde wānacarea egiptorāba idjideba yōpedadarāda biē osidaa. Mał bērā ādjirāba

Ācōrēa quīrā djuburiada iwidiapeda idjia Moiseda Aaroñ sida ādjirāmaa diabuesia. Mañbe Moiseba Aaroñ ume bārā drōā naēnabemarāra Egip-toðeba ēdrā enesidaa nañ ējūâne pananamārēä.

⁹ Bariblrl dārāéne ādjirāba Ācōrēra igarasidaa. Mañ carea idjia Hazorðebema sordaorā boro Sis-aráa ādjirāra idu poyabisia. Mañ awara pilisteorāa, Moab druadebema boroa biða ādjirāra idu poyabisia.*

¹⁰ Māwā panâne israelerāba Ācōrēa nāwā quīrā djuburiada iwidisidaa: “Dairāba cadjiruada osidaa. Blra igaradapeda Baalda, Astarte sida ēpēsidaa. Bariblrl bla dairāra dji quīrū jwaeðabemada ēdrā bliblrl, bldrā ēpē panania.”

¹¹ Mañ carea Ācōrēba Gedeoñ Jerobaal abadada, Baracoda, Jepteda idjabā mā sida diabuesia bārā dji quīrūnebemada ēdrā blmārēä. Māwā bārāra necai panebadjiðaa.

¹² Bariblrl amonitarā boro Nahasada bārā ume djōne zeblrlda cawasiðade bārāba māa nāwā jarasidaa: “Aþa þlðua dadjirā boroda þamārēä.” Ācōrēra dadjirā boromīna bārāba māwā jarasidaa.

¹³ Idi bārāba edapedada borora nama þla. Bārāba iwidiþedadara Ācōrēba diasia.

¹⁴ Bariblrl Ācōrēra waya pananadua. Idjia jara blra ïjā oðadua. Ni maärī biða igararānadua. Bārāba, bārā boro biða idjida wārāda ēpēniblrl, bia duanania.

¹⁵ Bariblrl idjia jara þla ïjānaðblrl idjabā igaradiblrl, idjia cawa oya bārā drōā naēnabemarā

* ^{12:9} Sisarā. Juece 4:1-3. Pilisteorā, moabitarā. Juece 10:6-7.

cawa oda quīrāca.[†]

16 Acʌdadua. Bārāba ununia Ācōrēba bārā quīrāpita ne ununacada obʌrʌda.

17 Ara nawena trigo jara nūmʌ bērā cue zecaa. Baribʌrla mña Ācōrēa iwidiya cue zebimārēä idjaba baa sida baebimārēä. Mañneba bārāba cawadia Ācōrē quīrāpita cadjiruada osidada idji awara aba bārā boroda bamārēä iwidiśidade.-

18 Ara mañda Samuelba Ācōrēa iwidiśia. Mañne Ācōrēba cuera zebisia. Baa sida bae nūmebisia. Mañ unubʌdade puruba Ācōrēda, Samuel sida bio wayasidaa.

19 Mañ carea jūmarāba Samuelea jarasidaa:

-Dairā, bʌ nezocarā beurānamārēä Ācōrēa iwidiđida. Dairāba naēna cadjirua opedada awara wayacusa cadjiruada osidaa Ācōrē awara aba dairā boroda bamārēä iwidiśidade.-

20 Samuelba jarasia:

-Ne wayarānadua. Wārāda bārāba bio cadjiruada osidaa. Jālbe Ācōrēra waa igararānadua. Wārāda sodeba idjira ēpēnadua.

21 Jʌwaba oda ācōrē beada ēpērānadua. Małgʌrāba bārāra poya carebadaēa ni poya ēdrʌ bʌlđaēa, wārā ācōrēē bērā.

22 Baribʌrla Ācōrēba quīrāna bērā bārāra edasia idji puru bamārēä. Mañ bērā idjia bārāra igaraēa ni abaʌba idjida biě jararānamārēä.

23 Mña bārā carea iwidi baya. Māwā oěbʌrla Ācōrē quīrāpita cadjiruada o baya. Mañ awara mña wađibida jaradia baya sāwā jipa nībađida panʌda.

---

† **12:15** Bārā drōā naēnabemarā cawa oda quīrāca. Hebreo bedeade māwā bʌ bʌla. Griegode nāwā bʌla: “Bārā boro sida cawa oya.”

24 Bārāba unusidaa Ācōrēba bārā itea ne waiþlada o þʌda. Mañ bērā aþa idjidrʌ wayadadua. Sodeba idjida ðpēnadua.

25 Baribʌrʌ cadjiruada o pananibʌrʌ, Ācōrēba bārāra, bārā boro sida ãyã þʌya.-

13

Pilisteorã ume djõpedada

1 Saul 30 poa þaside israelerã boroda þesia. Idjira 42 poa ãdji boro basía.*

2 Saulba sordaorãda mil ūbea edasia. Mil umé idji ume panasidaa Micmá purude Betel eyaida þʌ ëjūâne. Mil aþa idji warra Jonatañ ume panasidaa Guibea purude Benjamiñeba yõpedadarã ëjūâne. Saulba waabema sordaorãra ãdji diguidaa jûma wâbisia.

3 Guebá purude Jonatañra pilisteorã sordaorã duanabadamaa wâpeda ãdjirãra quenasia.† Mañda pilisteorãba cawasidaa. Mañ carea Saulba jûma Israel druaðe cachirura zabisia jûmarãda djõne zedamärëä. Mañne nãwã jarabisia: “Hebreorã, ûrñadua.”

4 Nañ bedeada ãdjirãba ûrñidaa: “Saulba pilisteorãra quenasia. Mañ carea pilisteorãba dadji israelerãra quîrâma panla.” Ara mañda israelerãra Gilgal purudaa wâsiðaa Sauloare djõni carea.

5 Mañmisa pilisteorãra dji jʌresidaa israelerã ume djõni carea. Djõbada carretada treinta mil idjabá cawayodeba djõbada sordaorãda sei mil edesidaa.‡ Waabema sordaorã edepedadara bio

---

* **13:1** Hebreo bedeade mañ versículora ebuda þʌëa. † **13:3** Guebá. Åçlgrʌmaarã Guebára Guibea purua. ‡ **13:5** Treinta mil. Åçlgrʌ cartaðe tres mil þʌla.

cābana panʌ bērā poya juachadaē basía. Ādjirāra Micmánaa wānapeda Bet-aveñeba ñmādau odjabariare duanesidaa.

⁶ Israelerāba cawasidaa ādjirāra minijīchiade panʌda, pilistedorāra ādji cāyābara zocārāara panʌ bērā. Mañ carea uria ɓeade, jogoa ɓeade, mōgara waibla coɓeade, idjabā baido juebada uria baido neē ɓeade bida mīrūcuasiadaa.

⁷ Idjabā Jordal do quīrārē ñcʌrla mīrūcuasiadaa Gadeba yōpedadarā duanʌma Gala druade. Baribʌrl Saulora Gilgalde ɓesia. Idji ume panʌ sordaorāra bio ne wayaaba cacua ure duanasidaa.

⁸ Samuelba jarađa quīrāca Saulba domia aba idjira jłā basia. § Māwāmīna Samuelera wadibida Gilgalde jūēé basia. Mañne Saul sordaorāra memenebʌda basía.

⁹ Mañ carea Saulba jarasia:

-Animarāda jūma babue diadi carea enenadua. Animarā Ñcōrē ume necai ɓeadi careabema sida enenadua dji dragada babue diadi carea.-

Mañbe Saulba animarāra Ñcōrēa jūma babue diasia.

¹⁰ Ara māwā odacarea Samuelera jūësia. Ara mañda Saulba idjira audiabaride wāsia.

¹¹ Mañne Samuelba jarasia:

-¿Cārē cārēa bla jāwā animarāra Ñcōrēa babue diasi?-

Saulba panusia:

-Mña jāwā osia mñ sordaorāra memenebʌda bērā idjabā bla jarada ewaride bla zeē ɓada bērā. Mañ awara pilistedorāra Micmáne jlre duanʌ dadjirā ume djōni carea.

12 Mλa crīchasia nama Gilgalde ādjirāra dadjirā ume isabe djōne zedida. Mañne mλa wañibida Ācōrēa diaē basia carebamārēā. Mañ carea māwā ocara bādamīna mλa animarāda babue diasia.-

13 Bariblrl Samuelba panusia:

-Bla crīcha neē bl quīrāca jāwā osia. Ācōrēba jaradara bla ījāé basía. ījānabara idjia bla, blaðeba yōbldarā sida ewariza israelerā bororāda bācasia.

14 Bariblrl idjia jaradara ījānaē bērā bla dārā israelerā boro baēa. Ācōrēba dewara ēberāda blyā idji puru boroda bāmārēā. Mañ ēberāba oya Ācōrēba quīrīā bl quīrāca.-

15 Ara mañda Samuelera Gilgaldeba Guibea purudaa wāsia Benjamīneba yōpedadarā ējūāne. Mañbe Saulba sordaorā wađi idji ume panla juachasia. Jūma ãbaa seisciento panasidaa.

15

Ācōrēba Saul igarada

1 Ewari abā Samuelba Sauloa jarasia:

-Ācōrēba mλra diabuesia bla idji puru Israel boroda bāmārēā. Mañ bērā Ācōrēba jara bla quīrācuita ūrīdua.

2 Ācōrē ne jūma poya bla nāwā jara bla: "Mλa amalecitarāda cawa oya israelerā biē opedađa carea. Israelerā Egiptodeba ēdrasidāde amalecitarāba ādjirāra idu wāyā wābidaē basía.*

3 Mañ carea ādjirāra jūma quenane wānadua. Ādjirāba ne erođea sida jūma babuedadua. Ni maārī bida ādjirāra quīrā djuburiarānadua.

---

* **15:2** Exodus 17:8-16.

Umaquīrārāda, wērārāda, warrarāda, djiwidī topedada sida jūma quenanadua. Ādji pacada, ovejada, cameyoda, burro sida jūma quenanadua.”-

⁴ Ara mañda Saulba idji sordaorāra Telaiñ purude ābaa jarepeda juachasia. Mañne Judadebemada die mil panasidaa. Waabema sordaorāda dosciento mil panasidaa.

⁵ Mañbe Saulora idji sordaorā ume Amale purudaa wāsidaa. Puru caita jūenapeda do zaque orrocawa mīrūsidaa cawaēne urađe wāni carea.

⁶ Mañne Saulba quenitarāa nāwā jarasia:[†]
-Dairāba amalecitarāra jūma quenania. Mañ bērā ādjirā tāenabemada isabe āyā wānadua. Dairāba bārāra bea quīrīāē panla, dai drōā naēnabemarā Egipetodeba ēdrāsidade bārāba carebapedada bērā.-

Ara mañda quenitarāra amalecitarā tāenabemada āyā wāsidaa.

⁷ Māwānacarea Saulba idji sordaorā ume amalecitarāra quenane wāsidaa Havilađeba aba Sur ējūānaa. Sur ējūāra Egipetodeba āmādau odjabariare b̄la.

⁸ Amalecitarāra necoba jūma quenasidaa. Baribl̄a ādjirā boro Agá abadada jidasidaa.

⁹ Ācōrēba jūma quenanaduada adamīna idjabā ādjia erođea sida babuedaduada adamīna Saulba idji sordaorā bida māwā ođaě basía. Amalecitarā boro Agára beadaě basía. Idjabā dji biara bea ovejada, pacada, pacá zaque boreguea beada, oveja zaque sida beadaě basía. Mañ awara jūma ne bia

---

[†] **15:6** Juece 1:16-18.

þeada babueda  bas a. Ababe dji m cua  þeada idjaba siri  þeada babuesidaa.

¹⁰ M w nacarea  c r ba Samuelea n w  jarasia:

¹¹ -M ra sopua  la Saul carea. Idjira b r  boroda  dam na idjia m ra igarasia. M la jaradara ij  o  bas a.-

Ma   r na carea Samuelera bi  besia. J ma ma  diamasi  c r a bedea bas a.

¹² Nur ma diapelededa pirabaripeda Saulora j r de w sia. Ma ne  c r la jarasidaa Saulora Carmel purudaa w peda m gara waib ada  ta n m sida amalecitarā poyadada qu r nebab  carea. Mama ba idjira j da Gilgaldaa w siada asidaa.

¹³ Samuel Saul  lma j esi de Saulba n w  jarasia:

- c r ba  lra carebaya. Idjia jaradara m la j ma ij  osia.-

¹⁴ Samuelba panusia:

-M w  baib r   m la s w  ovejara, pac  sida  ia duan da  r   l?-

¹⁵ Saulba jarasia:

-M l sordaor ba amalecitar neda j r napeda enesidaa. Dji biara  ea ovejara, pac  sida zocai  lsidaa  l  c r a babue diadi carea. Bar b r  waabemada dair ba j ma quenasidaa.-

¹⁶ Ma ne Samuelba Sauloa jarasia:

-Chupea  r dua.  c r ba idi diamasi jaradada m la jaraya.-

Saulba panusia:

-M  teara jaradua.-

¹⁷ Samuelba jarasia:

-Naēna bʌra dji dromaēda crīcha b̄adamīna
ȝieira bʌra Israeldeba doce puru yōpedaðarā
boroēca?[‡] ȝAcōrēba bʌra dadji israelerā boroda
bʌlē basica?

¹⁸ ȝAcōrēba bʌa ebuda jarasia jāl cadjirua
obada amalecitarā ume djōmārēā aba jūma
quenabʌrladaa.

¹⁹ Mañda ȝcārē cārēā idjia jaradara ījā oē basi?
ȝCārē cārēā ādjirā ne bia b̄eara babueē basi? ȝCārē
cārēā edacuasi? Māwā odara ȝAcōrē quīrāpita cad-
jirua basia.-

²⁰ Saulba panusia:

-jMāwāéa, m̄la ȝAcōrēba jaradara ījāsia! Idjia
jarada quīrāca m̄la amalecitarā ume djōne wāsia.
Ādjirāra quenapeda ādjirā boro Agára nama enesia.

²¹ M̄la sordaorābʌrla dji biara b̄ea pacara, oveja
sida quenanaē basia. Ātebʌrla nama Gilgalde en-
esidaa bʌ ȝAcōrēa babue diadi carea.-

²² Mañne Samuelba jarasia:

Animarā babue diadi cāyābara ȝAcōrēba biara
quīrīā bʌla idji bedeara ījā pananida.

Oveja draga babue diadi cāyābara biara bʌla idjia
jara bʌra ījā odida.

²³ ȝAcōrēba jara bʌ igara bʌba daubara quīrāca bio
cadjiruada o bʌla.

Cʌwʌrla zarea bʌba jʌwaba oda ācōrē ēpē bʌ
quīrāca bio cadjiruada o bʌla.

Bʌla ȝAcōrēba jaradara igarada bērā idjia bʌra is-
raelerā boro badada igarasia.

²⁴ Saulba Samuelea jarasia:

[‡] **15:17** 1 Samuel 9:21.

-Mλa cadjiruada osia. Ācōrēba jaradara, bλa jarada siða mλa ījā oě basía. Mλ sordaorāda wayada bērā ādjia o quīrīā panλma idu obisia.

²⁵ Baribλrλ mλ quīrā djuburia mλ cadjiruara quīrādoadua. Sordaorā panλmaa wāna mλa Ācōrēa bia bedeai carea.-

²⁶ Samuelba panusia:

-Mλra bλ ume wāéa. Bλa Ācōrēba jaradara igarada bērā idjia bλra israelerā boro badada igarasia.-

²⁷ Māwā jarapeda Samuelera wābλrλ basía. Mañne Saulba idjia cacuade jλ bλ ide jidabλrλde maārī cōā edasia.

²⁸ Samuelba idjía jarasia:

-Bλa mλ wua cōā edada quīrāca Ācōrēba bλ israelerā boro bađada idi jārīpeda dewara ēberāa diasia. Mał ēberāra bλ cāyābara biara bλa.

²⁹ Israel Ācōrē dji Droma bλra sewa ocaa idjabā bedea aba bλa. Mał bērā idjia oyada adara quīrā awara ocaa ēberāba obada quīrāca.-

³⁰ Saulba jarasia:

-Mλa wārāda cadjiruada osia. Baribλrλ mλ quīrā djuburia israelerā quīrāpita, dji nocorā quīrāpita bida mλra quīrā perabirādua. Sordaorā panλmaa wāna mλa Ācōrēa bia bedeai carea.-

³¹ Mañbe Samuelera Saul ume sordaorā panλmaa wānapeda Saulba Ācōrēa bia bedeasia.

³² Māwānacarea Samuelba jarasia:

-Amalecitarā boro Agára namaa enenadua.-

Samuelmaa enebλdade Agára necai bāsia beadaěda crīcha bāda bērā.

³³ Baribλrλ Samuelba idjía jarasia:

-Bla necoba zocārā beapeda wērārāda warra neē bāsia. Ara mañ quīrāca māa bā papa sida warra neē bāya.-

Māwā jarapeda Gilgalde Ācōrē quīrapita Samuelba idjira necoba beatapeda pichipichia tācuasia.

³⁴ Māwānacarea Samuelera idji puru Ramánaa wāsia. Saulora idji puru Guibeadaa wāsia.

³⁵ Mamaalba ñtaa Samuelba waa Saulora acāde wāé basia. Baribārlā Ācōrēba Saulora israelerā boro badada igarađa bērā Samuelera idji carea bio sopua bāsia.

16

Samuelba Davi israelerā boroda bāda

¹ Ācōrēba Samuelea jarasia:

-¿Bla abā sāñbe Saul carea sopua bai? Māa idjira israelerā boro badada igarasia. Māa quīrīā bla bla Beleñnaa wāida ēberā Jesé abadamaa.* Idji warradēbemada māa abā bāya israelerā boroda bamārēā. Mañ carea nedragada cachude tā edapeda idjimaa wādua.-

² Samuelba Ācōrēa jarasia:

-Baribārlā māda wāibārlā, Saulba cawasira māra beaya.-

Ācōrēba panusia:

-Māëteara pacā zaqueda ededua. Bariduaba iwidiibārlā jaradua bla animarāda Ācōrēa babue diade ze bāda.

³ Bla animarābabue diade wābārlāde Jeséra edodua bla ume wāmārēā. Mañne māa cawabiya

---

* **16:1** Jesé. Λεγεται καρταδε Jeséra Isaí abadaa.

bla sāwā oida bla. Māa jarabla ēberāda bla dua israelerā boroda bamārēā. Mañne nedragara idji boro ñrā weadua.-

⁴ Ācōrēba jarada quīrāca Samuelba osia. Beleñne jūesiđe mamabema nocorāba ne wayaaba idjira audiabaridapeda nāwā iwidisiđaa:

-¿Bla necai zebla raca?-

⁵ Samuelba panusia:

-Māē, māa nañ pacā zaqueda Ācōrēa babue diađe ze bla. Mañ carea Ācōrē quīrāpita bia duanani carea odadua. Māwānacarea animarāda babue diađe wānia.-

Mañbe Samuelba Jeséra idji warrarā sida Ācōrē quīrāpita bia bla peda edosia idji ume animarā babue diađe wānamārēā.

⁶ Adji jūesidade Samuelba Jesé warra Eliáda unupeda nāwā crīchasia:

-Wārāda nañdrā Ācōrēba edasia israelerā boroda bamārēā.-

⁷ Baribla Ācōrēba idjia jarasia:

-Ababe dji drasoada, quīrāwārēā sida ac̄lārādua. Ēberāba mañra ac̄lābaria. Baribla māra sodrā ac̄lābaria. Nañ ēberāda māa edaē bla israelerā boroda bamārēā.-

⁸ Mañbe Jeséba idji warra Abinadáda Samuel quīrāpita trāsia. Baribla Samuelba jarasia:

-Nañgla sida Ācōrēba edaē bla.-

⁹ Mañbe Jeséba idji warra Samáda Samuel quīrāpita trāsia. Baribla Samuelba jarasia:

-Nañgla sida Ācōrēba edaē bla.-

¹⁰ Jeséba siete warrarāra Samuel quīrāpita trāsia. Baribla Samuelba jarasia Ācōrēba ni

abəaλ ādjidebemada edaě bəλda israelerā boroda bəmārēā.

¹¹ Mañne Samuelba iwidisia:

-Bla ɿwaa warrarā neě bəca?-

Jeséba panusia:

-Dji jīrūarebemada neěa ovejada waga bəλ bērā.-

Mañ carea Samuelba jarasia:

-Idjira jərləbidua. Idji jūei naěna ne codaěa.-

¹² Ara mañda Jeséba idjira jərləbisia. Mañ warra ra quīrāwārēā bəsia idjabə cacua dowā bəsia. Idjira dau biya querasia. Mañne Ācōrēba Samuelea jarasia:

-Nañdrə mλa edasia. Mañ bērā idji boro ɬrā nedragara weadua israelerā boroda bəmārēā.-

¹³ Ara mañda Samuelba nedragara edapeda dji djabarā quīrapita mañ warra ɬrā weasia israelerā boroda bəmārēā. Mañ ewariideba ɬtaa Ācōrē Jaurera mañ warra Davi ume bəbabdija. Māwānacarea Samuelera ādjima bədada idji puru Ramánaa wāsia.

Davi Saul itea traja bəda

¹⁴ Mañ ewaride Ācōrē Jaurera Saul ume bədada ãyā wāsia. Mañne Ācōrēba jaida idjimaa idu zebisia ewariza mīā sē bəmārēā.

¹⁵ Mañ carea Sauloare bəaba idjíja jarasidaa:

-Dai djuburia ūrīdua: Ācōrēba bəra jaia idu mīā sēbi bəla.

¹⁶ Mañ carea dai boro, dairāa arpa zá cawa bəλda jərləbidua. Māwāra jaiba mīā sēbərəde mañ īberāba arpara zaya bəλ necai bəmārēā.-

¹⁷ Saulba jarasia:

-Māeeteara arpa bio zá cawa bəλda jərləde wānapeda mλmaa enenadua.-

18 Mañne idjiare b̄ea abālba nāwā jarasia:

-M̄la Beleñebema Jesé warrada aba unusia. Mañ ēberāba arpara bio zá cawa b̄la. Idjira quīrāwārēä b̄la, sozarra b̄la, bio mēsrā b̄la, idjaba crīcha cawaadeba bedeabaria. Mañ awara Ācōrēra idji ume b̄la.-

19 Ara mañda Saulba Jesémaa l̄c̄lrl̄ nāwā jarađe diabuesia:

-Dadjirā boro Saulba nāwā jara b̄la: b̄l warra Davi, dji oveja wagabarida m̄maa diabuedua.-

20 Ara mañda Jeséba idji warra Davira Saulmaa diabuesia. Mañ awara pañda, uva ba animarā e odade b̄l sida burro l̄rl̄ j̄lcuapeda diabuesia. Chiwatu zaque sida aba diabuesia.

21 Davira jū̄peda Saul itea traja b̄esia. Saulba Davira bio quīrīä basia. Mañ bērā idjira b̄lsia idji djōi careabemada eronibamārēä.

22 Saulba Davira bio bia unu b̄l bērā bedeada Jesémaa diabuesia Davira idji ume idu b̄ebimārēä.

23 Jaiba Saul m̄ñ sēb̄lrl̄de Daviba arpada zabadjia. Māwā zá b̄lde Saulora necai b̄ebadjia jaira ãyã wābadji bērā.

17

Davi Goliá ume djōna

1 Mañ ewariđe pilisteo sordaorāda Soco purude Judadeba yōpedadarā ejūäne ābaa dji j̄redapeda Epes-damiñ abadade duanesidaa. Mañ ejūära Soco puru idjabā Azecá puru ēsi basia.

2 Mañne Saulora israelerā sordaorā ume Ela do caita b̄l jewedade dji j̄residaa. Mama chāwē duanasidaa pilisteorā ume djōni carea.

3 Pilisteorāra eya abəaλde duanasidaa. Mañne israelerāra dewara eyade panasidaa. Jewedada ādjirā ēsi basia.

4 Mañne pilisteorā duanλmaλba ēberā bio mēsrā bλda jewedadaa zesia. Mañ ēberāra Goliá abadjidaa. Goliára Gat purudebema basía. Idji dra-soara sei bicaca audu basia.

5 Idji borode ne zarea bronce odada jā babadzia. Idji jāare bronce cadaba jūātrā jā babadzia. Djī zλgλara cien libra audu basia.*

6 Idji jīrū epanane bronce odaba jūātrā jā babadzia. Mañ awara mīāsu zaque bronce odada ēcarrade awa babadzia.†

7 Idji mīāsu waibλada bio omoa basia. Djī quidara jiorro oda basía. Djī quida zλgλara quince libra basica bλa.‡ Idji djōi careabema eronībabarida idji noocoare nībasia.

8 Goliára jewedade nūmepeda israelerā sordaorāa nāwā biasia:

–¿Cārē cārēa jāwā chāwē duanλ? Māra pilisteoa. Jūma bārāra Sauloare djōbadaa. Māduba pilisteorā carea djōya. Mañ bērā ēberāda abā edadadua bārā carea māl umē djōne zemārēa.

9 Idjia māda poya beaibλrā jūma dairāra bārā nezocarāda panenia. Baribλrā māa idjida feasira bārāra dai nezocarāda panenia.

10 Iđi māa bārā israelerāa orra bedea bλa: ēberāda abā namaā diabueđadua māl umē djōmārēa.-

* **17:5 Cien libra audu.** Hebreo bedeade bλ bλa “cinco mil siclos.”

† **17:6 Mīāsu zaque.** Λcλrλmaarā małgλra neco basía. ‡ **17:7** Hebreo bedeade bλ bλa “seiscientos siclos.”

11 Mañ ūrībādade Saulora, idji sordaorā sida bio ne wayasidaa. Abeda sāwā oñida cawa crīchadaẽ basía.

12 Davira Jesé warra basía. Jeséra Eprataadeba yōna basía. Juda druade Beleñ purude bābabadjia. Saul israelerā boro baside Jeséra bio drōāda basia. Idjia warrarāda ocho erobasisa.

13 Idji warrarā drōāara panāda ūbea Sauloare djō panasidaa. Dji nabemara Eliá basía. Idjiarebemara Abinadá basía. Mañarebemara Samá basía.

14 Mañ ūbeabema warrarāra Sauloare djō panasidaa. Davira Jesé warra dji jīrūarebema basía.

15 Davira Saul bāmaa wāpeda jēda Beleñnaa zebadjia idji zeza oveja waga bai carea.

16 Mañmisa pilisteo Goliába diapeda, quewara bida israelerā orra bedeabadjia. Cuarenta ewari māwā osia.

17 Ewari aba Jeséba idji warra Davia jarasia:
-Warra, bā djabarā itea nañ die pañda, nañ trigo jututiada sida ē aba ededua. §

18 Mañ awara sordaorā boro itea nañ die quesoda ededua. Mañbe bā djabarā sāwā panāda iwidiropa ãdjía jaradua ne diabuedamārēa. Mañneba māa cawaya ãdjira bia panāda.

19 Mañmisa Saulora, Davi djabarāra, waabema sordaorā sida Ela jewedade pilisteorā ume djōni carea panasidaa.

20 Diapededa Daviba idji ovejara dewara ume beesia wagamārēa. Mañbe idji zezaba jaradara edapeda wāsia. Davi jūñe wāside israelerā sordaorāra djōne wābāda bērā bāga duanasidaa.

---

§ **17:17** *Ê aba.* Hebreo bedeade bā bāa “efa.”

21 Mañne israelerāra pilisteorā chāwē duanʌ quīrāpe chāwē duanesidaa.

22 Daviba ededara ne wagabari jʌwade amepeda idji djabarā chāwē duanʌmaa pira wāsia ādji sāwā panʌda iwidī carea.

23 Ādji ume bedea bʌde Gat purudebema mēsrā bʌ Goliára pilisteorā chāwē duanʌmaʌba jewedadadaa zepeda israelerāa orra bedeasia idjia obari quīrāca. Mañgʌra Daviba jūma ūrīsia.

24 Israelerāba Goliá unubʌdaðe bio ne wayadapeda jēda pirasidaa.

25 Ādjiduþa jarasidaa:

-¿Bārāba jāñ ēberāra unusidaca? Idjia dadjirāa orra bedeade zebaria. Bariduaba jāñ pilisteoda beaibʌrʌ dadji boroba mañ ēberāra ne bara bʌya. Idji cau siða diaya. Mañ awara idjia parata diabi bʌra dji zeza ēberārāa waa diabiēa.-

26 Daviba idji caita duanʌ ēberārāa nāwā iwidisia:

-Jāñ pilisteo cacua wēägoë tabʌra ¿cai jāwā Ācōrē zocai bʌ sordaorāda orra bedeai carea? Jāwā dadji israelerā bië jara bʌda aþaʌba beaibʌrʌ, ¿cārēda idjia diadi?-

27 Ādjia naëna jarapedadara wayacusa jarasidaa.

28 Davi djaba dji nabema Eliába ūrīsia Davira dewararā ume nēbʌrʌ bʌda. Mañ carea quīrūpeda Davia nāwā jarasia:

-¿Cārē cārē zesi? Jāñ oveja zocārāébe tabʌda ējūä pōäsa ewaraga bʌde ãduþa beesica? Mña cawa bʌra bʌra sāwā bʌda. Bʌra namaa ze bʌra aþabe dairā djō duanʌda acsi carea.-

29 Daviba panusia:

-Mλa ¿cārē cadjiruada osi? ¿Ababe iwidi bλēca?-

30 Ara maλda idji djaba caitabemada ãyā wāsia. Maλbe dewara ēberārāa Golia beaidebemada iwidiiside ādjia bida abarida panusidaa.

31 Daviba māwā iwidi bλda ūrīsidade ȳcλrλba Saulmaa jarade wāsidaa. Maλ carea Saulba idjira trābisia.

32 Maλbe Daviba Sauloa jarasia:

-Mλ boro, ni abalba jāl pilisteora wayaiē bλa. Mλ, bλ nezocara idji ume djōne wāya.-

33 Saulba panusia:

-Bλdubəa jāl pilisteo ume poya djōne wāéa. Acλdua bλra wađi cūdrada bλda. Maλne idjira drōāda bλa. Idjira cūdra edaλba djō bəbaria.-

34-35 Daviba panusia:

-Mλ boro, mλ zeza oveja waga bλde imamada wa wida zepeda ovejada ca edesira mλra caidu wāpeda idjia ca erobλra jārībaria. Idjabə taλ an-imarāba mλda orraibλrλ idji quidatrλde jidapeda u jidabaria aλa beabλrλdāa.

36 Wida imama sida māwā obaria. Mλa jāl pilisteo cacua wēägoē tabλra ara maλ quiřāca oya, Ācōrē zocai bλ sordaorāda orra bedea bλ bērā.

37 Ācōrēba mλra imama jλwađebemada idjabə wi jλwađebemada ēđrλ edasia. Ara maλ Ācōrēba mλra jāl pilisteo jλwađebemada ēđrλ edaya.-

Maλne Saulba idjía jarasia:

-Māēteara wādua. Ācōrēra bλ ume baya.-

38 Ara maλda Saulba idjia djōi careabema jλbarida Davia jλbisia. Ne zarea bronce odada Davi borođe jλbipedā jā jūātrλbari sida Davia jλbisia.

39 Mañbe Daviba Saul necoda c̄arrade j̄peda arima p̄rra zasia. Baribarla j̄ca b̄rā poya wāé basia. Daviba Sauloa jarasia:

-Nañra j̄ca b̄rā m̄ra poya wāéa.-

Ara mañda Daviba j̄uma ērācuasia.

40 Mañbe idjia eronibabari bacurura edapeda do zaquedaa wāpeda mōgara borogoa quedead a juesuma idji buchacade pe edasia. Mōgara tabaribarida idji j̄wade edapeña pilisteo Goliá ume djōne wāsia.

41 Mañne Goliára Davimaa p̄ñca zebarla basia. Idji djōi careabema eronibabarida idji noocoare n̄basia.

42 Goliába bio acabbarade unusia Davira cūdra quīrāwārēa b̄lada idjabā cacua dowā b̄lada. Mañ b̄rā siriē b̄l quīrāca unusia.

43 Mañ carea nāwā jarasia:

-¿Cārē cārē jāwā bacuru cat̄ zebarla? ¿Māwāra m̄ra usaca?-

Mañne idji ācōrē bea trāneba Davira biē jarasia.

44 Mañ awara nāwā jarasia:

-Zedula, m̄la b̄l djarara diaya āgosoba, mēābema animarā bida codamārēa.-

45 Baribarla Daviba panusia:

-B̄lra m̄l ume djōne ze b̄la neco bara, mīāsu bara, idjabā mīāsu zaque bara, baribarla m̄ra b̄l ume djōne ze b̄la Ācōrē ne j̄uma poya b̄l trāneba. Idjira dai israelerā sordaorā Ācōrēa. B̄la idjíabarla orra bedeasia.

46 Idi ara mañ Ācōrēba b̄lra m̄lā poyabiya. M̄la b̄lra beapeda oblá tutaya. B̄l djarara, waabema pilisteorā djara sida m̄la diaya āgosoba, mēābema

animarā bida codamārēā. Māwā jūmarāba cawadia wārā Ācōrēda dai israelerā tāēna bāda.

⁴⁷ Mał awara nama duanlba cawadīa Ācōrēba ēdrā edacada necoba ni mīāsuba. Nama Ācōrēdral dījōya. Mał bērā idjia bārāra dairāa poyabiya.-

⁴⁸ Mañne Goliára Davi beai carea caitaara wābārl basía. Ara mañda Davira idji ume djōne pira wāsia.

⁴⁹ Idji jāwara buchacade berajupeda mōgarada edapeda Goliāmaa tabarisia. Mał mōgarara pilisteo dratude jou dogosia. Małba Goliára barrubari baesia.

⁵⁰ Māwā Daviba mōgara tabaribariba Goliára poyasia. Neco neě idjira beasia.

⁵¹ Davira Goliá tabāmaa pira dogopeda Goliá necoda ēūta edasia. Małba abeda beatapeda oblā tutasia.

Waabema pilisteorāba ādjidebema mēsrāara bāra beu tabāda ununapeda memenesidaa.

⁵² Ara mañda Judadēbema sordaorāra, waabema Israel sordaorā sida djōni carea bāga duanenapeda araa pira wāsidaa. Małbe caidu quena wāsidaa Saaraił purudēba aba Gat purudaa idjaba Ecroł purudē eda wābada daucha. Mał ora abeda jūma bira bāsia pilisteorā beapedadaba.

⁵³ Māwā ēpē wāpedadacarea israelerā jēda zebādae pilisteorāba ne bēpedadara jūma edacuasidaa.

⁵⁴ Mañne Daviba Goliá borora edapeda Jerusaleł purudaa edesia. Baribārl Goliába djōi careabema erobadara idji wua dede wagasia.

55 Mañ naëna Saulba Davira Goliá ume djõne wābərəda unuside idji sordaorã boro Abne abadaa nāwā iwidisia:

-Abne, jāñ warra zezara ¿cai?-

56 Abneba panusia:

-Ay, māñ boro, māñ wārāda adua b̄la.-

Mañ carea Saulba idjía jarasia:

-Māëteara iwidide wādua idji zezara cai cawaya.-

57 Daviba Goliá beapeda jēda zebərəde Goliá borora j̄wade eroəsia. Abneba idjira unupeda Saulmaa edesia.

58 Mañne Saulba iwidisia:

-Warra, ¿b̄a zezara cai?

Daviba panusia:

-Māra b̄a nezoca Beleñnebema Jesé warraa.-

18

Jonatañ Davi ume dji bia

1 Saul ume bedeadacarea Davira Saul warra Jonatañ ume dji biada panesiðaa. Jonatañba Davira quīrīñā b̄asia ara idji quīrīñā b̄a quīrāca.

2 Mañ ewaride Saulba Davira idji ume bebisia. Waa idji zeza ume b̄amārēñā idu wābiē basía.

3 Jonatañba Davira quīrīñā b̄asia ara idji quīrīñā b̄a quīrāca. Mañ bērā bedea b̄asidaa dji biada paneni carea.

4 Jonatañba idji djiora Davia ērā diasia. Mañ awara idji djōbada necoda, enedrəmada, cərrə trājābadada, cacuade jābari sida diasia.

5 Saulba Davi djõne diabuebərəza Daviba poy-abadjia. Mañ carea Saulba idjira idji sordaorã boro dji dromada b̄asia. Mañra jūma Saul sordaorāba, idjiare ɓea bida bia unusidaa.

Davi trā b̄ga b̄ carea Saul so ārīna

6 Daviba pilisteo Goliá beadacarea israelerā sordaorāra jēda ādji puruza wāsiđaa. Israelerā puruza jūēne wābādade wērārāba Saulora audiabaribadjidaa. Mañne b̄asridaba trābadjidaa, caribadjidaa, idjaba tōnōăda, dewara siđa zabadjidaa.*

7 Māwā cari panne nāwā trābadjidaa: Saulba ēberāda mil beasia baribārā Daviba die mil beasia.

8 Mañ ūrīside Saulora so ārīsia. Mañ carea quīrūbideba jarasia:

-Ādjirāba jara panla Daviba ēberāda die mil beasida mañne māa milbe beasida. ¡Cawaēne idjira ādjirā boroda b̄adīa!-

9 Mamałba ḥtaa Saulba Davira quīrācuita babadjia.

10 Nurēma Ācōrēba jaida Saulmaa idu zebisia. Mañ jaiba idjira quīrā cawaē nūmebisia idji de dromane. Mañne Daviba Saul carebai carea idji arpara zā basia idjia obari quīrāca. Saulba mīasuda idji jāwāde eroasia.

11 Cawaēne Saulba mañ mīasuba araa tēūtasia. Idjia crīchasia Davira dedaa su jidaida. Baribārā Daviba barima umé aubuesia su bearāmārēā.

12 Saulba cawa basia Ācōrēra idji ume bādada āyā wāsida baribārā Davi ume bāda. Mañ bērā idjia Davira waya basia.

13 Mañ ewaride Davira mil sordaorā boroda basia idji caita barāmārēā. Djōne wābādaza Daviba sordaorāda edepeda bia enebadjia.

* **18:6** Dewara sida. Hebreo bedeade mañra ebuda bāea.

14 Ācōrēra idji ume bΛ bērā ne jūmane bia wābadjia.

15 Davira ne jūmane bia wā bērā Saulba waya basia.

16 BaribΛrΛ jūma Judadēbemarāba, waabema israelerā bida Davira bio quīrīā panasidaa djōne wābΛdaza ādjirāra edepeda bia enebadjī bērā.

17 Ewari aba Saulba Davia jarasia:

-MĀ cau dji nabema Meráda bÁ diaya bΛ quima bamārēā. MĀ aababe quīrīā bΛa bΛra mĀ itea sozarra djō baida Ācōrēba djōbibΛrΛdē.-

BaribΛrΛ Saulba wārāda nāwā crīcha basia: “MĀ Davi beai cāyābara biara bΛa pilisteorāba beadida.”

18 Mañne Daviba panusia:

-BaribΛrΛ mĀra dji dromaēa bΛ wigū bai carea. MĀ ēberārā siđa dadji Israel druadē dji dro-marāéa.-

19 Saulba Davia idji cau Merára diai jaradamīna dji ewari jūēsiđe diaē basia. ĀtebΛrΛ ēberā Adriel abadaa diasia. Adrielera Mehola purudebema basia.

20 Mañne Saulba dewara cau Mical abadada erobasia. Mañ wērāba Davira quīrīā basia. Saulba cawapeda bΛsridasia.

21 Nāwā crīchasia: “MĀ cau Micalera Davia diaya. Mañbe idjiđeba mĀa Davira pilisteorā jΛwade baebiya.” Mañ carea Saulba wayacusa Davia jarasia:

-IdibΛrΛ wārāda bΛra mĀ wigū baya.-

22 Mañ ewaride Saulba idjiare ɬeaa nāwā jarasia:

-Bāduba Davi ume bedeabΛdade jaradadua mĀa idjira bio quīrīā bΛda idjaba bārā bida idjira

bia unu panlada. Maña berã mla caura edaduada adadua.-

²³ Sauloare  eaba Davia m aw a jarasidaa. Barib r l Daviba panusia:

-M ra ne ne  quirua idjab  dji droma a.  Ara j w a  quiruda dadjir  boro wig  baida  aca?-

²⁴ Sauloare  eara w naped  Daviba jaradara Sauloa j uma n b r sidaa.

²⁵ Barib r l Saulba cr cha  asia Davira pilisteor a  beabida. Maña berã jarasia:

-Davia jaradadua mla cau carea paratara iwidi  b da. M a ababe qu r a  b la idjia pilisteor  umaqu r a cacua w  goda eda cien eneida. Idjia jaradadua pilisteor a  dadjir  bi  oped ada carea m a   djr ra abari qu r ca bi  o qu r a  b da.-

²⁶⁻²⁷ Sauloare  eaba Davia ma ra jarasidaa. Ma  bedeara Daviba bia  r sia dji boro Saul cauda eda qu r a  b da b r a. Saulba jarada ewari na na Davira idji sordaor  ume w naped  dosciento pilisteor a  quenasidaa.[†] Daviba ma umaqu r ra cacua w  gocuaped  dji era Saulmaa edesia idji cau edai carea. Ara ma da Saulba idji cau Micalera diasia Davi quima bam r  a.

²⁸ Ma ne Saulba w r da cawasia  c r era Davi ume b da idjab  idji cau Micalba Davira bio qu r a  b da.

²⁹ Ma  carea biara wayasia. Ma ne Davi ume dji qu r da  esia aba beub r  aa.

³⁰ Ma  awara pilisteor   djr a  ume dj ne zeb daza Daviba dewara sordaor  boror 

[†] **18:26-27 Doscientos pilisteor .** 2 Samuel 3:14de jara b la Daviba cien beasida.

cāyābara auduara poyabadjia. Mał bērā idjira trā bāga blesia.

19

Saulba Davi beai bada

¹⁻² Saulba idji warra Jonatañā, idjiare b̄eaa biđa jarasia Davira beadamārēā. Baribārā Jonatañāba Davira bio quīrīā bā bērā małgādebemada idjia jūma nēbārāsia. Nāwā jarasia:

-Mā zeza Saulba bāra bea quīrīā bā. Mał bērā quīrācuita bādua. Nu diapedā puru dajada mīrū bēdua.

³ Małne mā zeza ume pārrāde wānia bā mīrū bā caita. Māla bādebemada idji ume bedeaya. Idjia oi crīcha bālda cawasira māla bāa jaraya.-

⁴ Nurēma Jonatañāba Davidebemada idji zezaa nāwā bia jarasia:

-Mā boro, bā nezoca Davira biē orādua. Acādua, idjia bāra ni cārē cadjirua siđa oě bāa ātebārā bio careba bāa.

⁵ Idji beadi adua Goliára beasia. Mał ewaride Ācōrēba pilisteorāra jūma dadji israelerāa poyabisia. Mał unuside bāra bio bāsrīdāsia. Baribārā idī cārē cārē idjira biē o quīrīā bā? Idjia ni cārē cadjiruada oě bāa bāa idjira beai carea.-

⁶ Jonatañāba jara bā ūrībārāde Saulba panusia:

-Warra, Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraya: māla Davira beabiēa.-

⁷ Saul wānacarea Jonatañāba Davira trāpedā idji zeza ume bedeadara jūma nēbārāsia. Małbe Jonatañāba Davira Saulmaa edepedā Davira Saul ume blesia naēna bāda quīrāca.

8 Mał ewarieide israelerāra wayacusa pilisteorā umē djōsiđaa. Davira djōne wāpeda zocārā quenabʌrl carea pilisteorāra memenesidaa.

9 Baribʌrl Ācōrēba jaira waya Saulmaa idu zebisia. Saulora mīasu catʌ chūmasia Daviba arpa zá bʌde.

10 Cawaěne Saulba Davira mīasuba su jidai basía baribʌrl Daviba bera aubuesia. Mał bērā mīasura deđaa su nūmane wāsia. Ara mał diamasi Davira mīrū wāsia.

11 Mał bērā Saulba sordaorāda Davi deđaa dia-buesia acʌ pananamārēä idjaba nurēma diapeda Davi beadamārēä. Baribʌrl idji quima Micalba Davia nāwā jarasia:

-Bʌda nał diamasi mīrū wāébʌrl nu bʌra beadia.-

12 Mał bērā dji dajadaa acʌbadadeba Micalba Davira jācaradeba udaa bʌpeda Davira mīrū wāsia.

13 Małbe Micalba jʌwaba oda ācōrē wai'bʌada Davi cʌdade bʌsia. Mał boroare chiwatu carada bʌpeda borobaba ānēbari cobʌsia.*

14 Diapeda Saulba sordaorāda Davi jidabiside Micalba jarasia idjira cacua biě bʌ bērā cʌdade bʌda.

15 Sordaorāra Saulmaa jēda wānapeda małra nēbʌrlasidaa. Baribʌrl Saulba ādjira wayacusa Davi jidađe wābisia. Nāwā jarasia:

-jCʌdade bʌ siđa idjira jidađapeda mīmaa enenadua beai carea!-

16 Ara małda sordaorāba Davira jidađe wāsidaa. Idji deđe eda wānapeda idji cʌdade jʌwaba oda ācōrēda chiwatu cara bara tabʌda unusidaa.

---

* **19:13** Λcʌrlamaarā Micalba dji jʌwaba oda ācōrēra Daviba cacuade jābariba jā bʌsia.

17 Mał carea Saulba idji cau Micalea jarasia:
-¿Cārē cārēa māra jāwā cūrūgas? ¿Cārē cārēa mā
dji quīrūra mīrū wāmārēa carebasi?-

Micalba panusia:

-Idjia jarasia carebaēbʌrla māra beaida.-

18 Davi mīrū wāsīde Ramá puruđaa Samuel
acʌde wāsia. Mama Daviba jūma nēbʌrlasia sāwā
Saulba idjira osida. Małbe Davira, Samuel sida
Nayo abadadaa panane wāsidaa.

19 Baribʌrla īcʌrla Sauloa jarasidaa Davira
Nayode bʌda Ramá puru caita.

20 Ara małda Saulba sordaorāda Davi jidade dia-
buesia. Ādjirā jūēsidade Ācōrēneba bedeabadarāda
unusidaa Ācōrēneba bedea duanʌda.[†] Samuelera
ādji noocoare basia. Małne cawaēne Ācōrē Jaurera
Saulba diabuedarāmaa zesia. Małbe ādjirā sida
Ācōrēneba bedea duanesidaa.

21 Saulba mał cawaside dewarađ sordaorāda dia-
buesia. Jūēsidade małgʌrlā sida Ācōrēneba bedea
duanesidaa. Mał bērā Saulba dewararāda dia-
buesia. Baribʌrla małgʌrlā sida Ācōrēneba bedea
duanesidaa.

22 Mał carea ara idjida Ramá puruđaa Davi
jidade wāsia. Secú abadade baido juebada uriam
jūēside iwidisia Davida idjaba Samuelda sāma
panʌ cawaya. Małne ēberārāba jarasidaa ādjira
Nayode panʌda Ramá puru caita.

23 Mał bērā Saulora Nayodaa wāsia. Wābʌrlade
Ācōrē Jaurera idjimaa zepeda idji sida Ācōrēneba

[†] **19:20** *Ācōrēneba bedea duanʌda.* Hebreo bedeade ebuda bʌěa
sāwā bedeasidaa. Zocārāmaarā ādja Ācōrē bedeada mīn cawaiē
jara duanasidaa waa dadjia ūrīnaca bedeade bedea duanasidaa.

bedea b̄esia. Māwā bedea wāb̄l̄ada Nayode jū̄esia Ramá puru caita.

²⁴ Mama idjia jā b̄lra ērāpeda Samuel quī̄rāpita āsa diamasibida Ācōrēneba bedea basia. Mañ carea abālba ne oca badada cawaēne o ȳeib̄l̄a israelerāba nāwā jarabadaa:

-Saul sida ¿Ācōrēneba bedeabarica?-

21

Davi mī̄rū wāna

¹ Mañ ewaride Davira Nobo purudaa sacerdote Ahimele acāde wāsia. Barib̄l̄a Ahimeleba Davira iduba zeb̄l̄ada unuside dauperasia. Audiabaripedā nāwā iwidisia:

-¿Sāwā jāwā b̄l̄duba nī?

² Daviba sewadēba panusia:

-Dadjirā boro Saulba mā ne obi b̄la. Barib̄l̄a ni abāla mañgādebemada cawabirāduada asia. Māa jarađama mā sordaorā ume dji ununia.

³ Mērā, ¿cārēda erob̄la coi carea? Pañda juesuma wa ne baridua b̄la erob̄la sida māa diadua.-

⁴ Mañne sacerdoteba panusia:

-Māa pañ erob̄l̄ra baridua pañēa. Āteb̄l̄a Ācōrē quī̄rāpita bāda pañda erob̄la.* Bā ume panla sordaorāda idī wērārā ume cā̄inaē panlb̄l̄a mañ pañra māa diaya.-

⁵ Daviba panusia:

-Ni abālda wērā ume cā̄inaē panla. Dai djōne wāb̄l̄daza Ācōrē quī̄rāpita bia bēadida panla. Idī biara māwā panla dadjirā boro Saulba diabueda bērā.-

---

* **21:4** Levítico 24:5-9.

6 Mañne sacerdoteba Davia pañ Ñcõrẽ quïrãpita bædara diasia dewarada neë bæda bërã. Mañ pañra eroësia pañ djiwidida Ñcõrẽ quïrãpita bæda bërã.

7 Mañ ewaride Saul nezoca Doé abadada Ñcõrẽ quïrãpita ne oi carea mama bæsia. Idjira Edoñebema basia. Saul oveja wagabadarã boro basia.

8 Mañne Daviba sacerdote Ahimelea jarasia:

-¿Bla djõbada necoda wa mïänsuda nama neë bæca? Dadjirã boro Saulba isabe zebida bërã mñ necoda, dewara djõi careabema sida eneë basia.-

9 Ahimeleba panusia:

-Bla Ela jewedadé beada pilisteo Goliá neco bañada nama eroëla. Dai sacerdote djio waga eroëla jëdaare wuaba bærá bla.[†] Quïrã bæbærla, edadua. Mña dewarada neë bla.-

Daviba jarasia:

-Jãl cãyâbara biara bæra neëa. Mña diadua.-

10 Ara mañ ewaride Davira Saul carea pilisteorã puru Gat abadadaa mñrû wäisia dji boro Aquisi abadamaa.

11 Mañne Aquisiare bæaba jarasidaa:

-¿Jari bæra Davi, Israeldebema boroëca?[‡] Wêrãrã cari duanane idjidebemada nãwã trãsidaa:

Saulba ëberâda mil beasia baribærla Daviba die mil beasia.

12 Ädjia mäwã jarapedada carea Daviba bio crîcha nümesia. Bio waya bæsia Gat purudebema boro Aquisiba idjira beabida.

[†] **21:9** *Sacerdote djio.* Hebreo bedeade bæbla “efod.” Mañ versículo de ebuda bæbla cãrënebemada bedea bæda. [‡] **21:11** *Davi, Israeldebema boro.* Hebreo bedeade bæbla “Davi, nañ ëjüñebema boro.”

13 Mał carea ādji quīrāpita quīrāé bʌ quīrāca b̄abadjia. Dji dede eda wābadađe idji b̄ichiwiba orrecuabadjia idjabə idobara idji icarade zowuabibadjia.

14 Małne Aquisiba idjiare b̄eaa nāwā jarasia:
-jāñ ēberāra quīrāé tabla! ¿Cārē cārē idjira mλ quīrāpita enesida?

15 ¿Idjira nama enesiđaca mλ quīrāpita quīrā cawaě b̄amārēä? Bārāmaarā ¿quīrāé bearā nama neěca? Jāñ ēberāra mλ dedebemada āyā ededadua!-

22

1 Mamałba Davira Adulañ puru caita eya uriade mīrū bade wāsia. Davi djabarāba, dji zezaba, jūma dji zeza ēberārā biđa idjira mama bʌda ūrīsiđade idji ume panane wāsidaa.

2 Mał awara jūma ēberārā bia mīga b̄eada, ne diai bara b̄eada, sode biě b̄ea sida idjimaa wāsidaa. Małne Davira āđirā boroda b̄esia. Jūma ābaa cutrociento panasidaca bʌla.

3 Mamałba Davira Mizpa purudaa wāsia Moab druade. Idjia Moab druadebema boroa nāwā jarasia:

-Mλ djuburia, mλ zezada mλ papa sida nama idu b̄ebidua abə Ācōrēba sāwā oida mλa cawabibʌrʌdaa.-

4 Małbe Daviba djibarirāra Moab druadebema boromaa edepeda amesia. Ādjirāra mama panesidaa Davi eyade mīrū bʌmisa.

5 Małne Ācōrēneba bedeabari Ga abadaba Davia nāwā jarasia:

-Waa naă eyade mĩrürădua. Jĕda Juda druadaa wădua.-

Ara maăda Davira Haret oidaa wăsia.

Saulba sacerdoteră quenana

⁶ Ewari aba Saulora Guibea purude eya zaquede chūmasia tamarisco bacuru edre. Idji jăwade măsuda eroăasia. Jūma idjiare beară idji ume panasidăa. Maăne ăcără idjimaa zedapeda jarasidăa Davida, idji ume pană sida unusidăda.

⁷ Saulba idjiare beară năwă jarasia:

-Urăadua, bărăra mă quîrăca Benjamîneba yōpedadarăa. Baribără Judadeba yōna Jesé warra Davira dadji israeleră boroda ăeibără, ăidjia bărăa ĕjūăda, uva ĕjūă sida diaica? ăIdjia bărăra idji sordaoră bororăda ălica?*

⁸ Măwămăna bărăra bedea ausidaca ăla mă ăyă ăldi carea. Ni abaăba măda jaradaă basia mă warra Jonataăra Jesé warra Davi ume bedea ălsidăda. Ni abaăba măda crîchadacaa. Idira măare ăada Daviba măra beai carea ăla mă warra Jonataăba măwă crîchabiă bără. Baribără bărăba maănebemada măda jaradaă basia.-

⁹ Maăne Edoănebema Doé ădji tăăna ăba năwă jarasia:

-Măa Jesé warra Davira Nobo purude unusia. Idjira Ahitob warra Ahimele ume bedea ăsia.

¹⁰ Ahimeleba Ăcõrăea iwidisia Daviba săwă oida ăl cawaya. Maă awara djõbada neco pilisteo Goliáde badada, coi careabema siă diasia.-

¹¹⁻¹² Ara maăda Saulba Ahitob warra Ahimela, idji zeza ĕberără sida jūma trăbisia. ăDjirăra

---

* ^{22:7} Hebreo bedeade năwă ăla: “ăIdjia bărăra mil bororăda idjaba cien bororăda ălica?”

Nobo purude Ācōrē sacerdoterā basía. Ādjirā Saulma jūesiāde Saulba Ahimelea jarasia:

-Ahitob warra, mā jarabl̄r̄ra ūr̄dua.-

Ahimeleba panusia:

-Jaradua, mā boro.-

¹³ Mañne Saulba iwidisia:

-¿Cārē cārēā bl̄ra Jesé warra Davi ume mā beadī carea bedea ausida? Mā cawa bl̄a bl̄a pañda, djōbada neco siđa idjíā diasida. Mañ awara bl̄a Ācōrēa iwidisia Daviba sāwā oida bl̄a cawaya. Mañ bērā idira idjia māra beai carea bl̄a.-

¹⁴ Ahimeleba panusia:

-Māwāéa. Mā boro, jūma bl̄are b̄ea cāyābara Davira bl̄ ume jipaara bl̄a. ¿Idjira bl̄ wiguēca? ¿Bl̄ wagabada sordaorā boroēca?[†] ¿Jūma bl̄ diguidabemarāba idjira waya panlēca?

¹⁵ Idibebl̄r̄ mā Ācōrēa iwidi bl̄ēa idjia sāwā oida bl̄a cawaya. Mañ bērā mā boro, jararādua māra mā ēberārā siđa bedeade panlāda. Wārāda mā, bl̄ nezocabā cārē siđa adua bl̄a nañ nēbl̄radebemada.-

¹⁶ Baribl̄r̄ Saulba ījānaē bērā nāwā jarasia:

-Ahimele, bl̄ra, bl̄ zeza ēberārā siđa mā jūma beabiya.-

¹⁷ Ara mañda Saulba idji wagabada sordaorāa nāwā jarasia:

-¡Ācōrē sacerdoterāra jūma quenanadua! Ādjirā siđa Daviare duanla. Ādja cawasiāaa Davira mīrū nīda baribl̄r̄ mā jarađaē basía.-

---

[†] **22:14** Λεγαμαρā mañ bedeaba jara bl̄a: “¿Bl̄a jarabl̄r̄ra isabe ocaca?”

Barib_λr_λ idji wagabada sordaorāba Ācōrē sacerdoterāra bea quīrīnaē basía.

¹⁸ Mañ carea Saulba Edoñebema Doéa jarasia:
-j_βl_λab_λr_λ Ācōrē sacerdoterāra quenadua!-

Ara mañda Doéba ãdjirāra quenasia. Mañ ewaride 85 sacerdoterāda ãdji djio jā beada quenasia.

¹⁹ Mañ awara sacerdoterā puru Nobodaa wāpeda umaquīrārāda, wērārāda, warrarāda, djiwidi toda quedea sida necoba jūma quenasia. Pacada, burroda, oveja sida quenasia.

²⁰ Barib_λr_λ Doéba quenab_λr_λdē Ahimele warra Abiatada Davi b_λmaa mīrū wāsia.[‡]

²¹ Mañne idjia Davia nēb_λrasia sāwā Saulba Ācōrē sacerdoterāra quenabisida.

²² Daviba idjia jarasia:
-Mā Nobo purude bāside Edoñebema Doé sida mama basia. Mā cawa basia idjira Saulmaa wāpeda mā jāma bādara jaraida. Mañ bērā mādrā bedeade b_λa b_λ zeza ēberārā jūma quenana carea.

²³ Mā ume bēdua. Ne wayarādua. Abari ēberāba māda, b_λ sida bea quīrīnā b_λa. Mā ume bēsira idjia b_λra beaēa.-

26

Daviba Saul bea ama bāda

¹ Mañ ewaride Zip purudebemarāda Guibeadaa wānapeda Sauloa nāwā jarasidaa:

[‡] **22:20** *Ahimele warra Abiatada.* Hebreo bedeade b_λ b_λa: “Ahitob warra Ahimele warra Abiatada.”

-Davira Haquila eya zaquede ējūā pōāsa ewaraga bəΛ quīrāpe mīrū bəla.-*

² Ara mañda Saulba dji biara bəa Israeldebema sordaorāda mil ūbea edapeda Zip ējūā pōāsa ewaraga bəladaa Davi jərəde wāsiðaa.

³ Mañne Haquila eya zaquede o icawa cāñiðaa. Mañ eya zaquera ējūā pōāsa ewaraga bəΛ quīrāpe bəla.

Mañne Davira ējūā pōāsa ewaraga bəlde basia. Idjia cawasia Saulba idjira jidaðe zebərəda.

⁴ Mañ bērā ñcərə diabuesia Saulora idji sordaorā sida sāma panəda cawai carea. Adjirā jēda zesidaðe jarasiðaa wārāda Saulda jūësida.

⁵ Mañbe Davira Saul idji sordaorā ume panəmaa chupea wāpeda quīrācuita acasia Saulda, Ner warra Abne sida sāma cāñi panə cawayá. Mañ Abnera Saul sordaorā boro basía. Daviba unusia Saulora idji sordaorā ēsi cāñi bəlda.

⁶ Davira jēda wāpeda hititadebema Ahimele ume idjabə Seruyá warra Abisai ume bedeasia. Abisaiba Joá djaba basía. Daviba ãdjia iwidisí:

-¿Caida məñ ume Saul cāñi bəlmaa wāi?

Abisaiba panusia:

-Məñda bəΛ ume wāya.-

⁷ Mañ diamasi Davira Abisai ume Saul sordaorā panəmaa wāsiðaa. Jūësidaðe unusidaða Saulora cāñi bəlda. Idji boro noocoare mīñsuda egorode su nūmasia. Mañne Abneda, idji sordaorā sida Saul cāñi bəΛ orrocawa cāñi panasiðaa.

⁸ Mañ carea Abisaiba Davia jarasia:

* ^{26:1} Ējūā pōāsa ewaraga bəΛ. Hebreo bedeade bəΛ bəla “Jesimoñ.”

-Idi Ācōrēba bΛ dji quīrūra bΛ jΛwade bΛbΛrΛ. Saulora mā idu beabidua. Ara idji mīāsuba idjira egorodaa su jidaya. Barima aба subΛrΛba beaya.-

⁹ BaribΛrΛ Daviba jarasia:

-Idjira bearādua. Ācōrēba bΛda boroda feasira idjia cawa oya.

¹⁰ Ācōrē quīrāpita mā jaraya ababe idjiabΛrΛ Saulora beubida bΛa. Āibērā ewari aба idjia Saulora ara jāwā beubiya wa dji quīrū ume dјō bΛde beubiya.

¹¹ IdjiabΛrΛ Saulora dadjurā boroda bΛda bērā mā Saulora beaēa. BaribΛrΛ idji jiadoda, mīāsu sida idji boro noocoare beada edadapeda isabe wānia.-

¹² Ara mañda Daviba mīāsuda, jiado sida Saul boro noocoare beada edadapeda wāsidaa. Ādjia opedadara ni abālba ununaē basia ni ūrīnaē basia. Ni abālba ūrīmanaē basia Ācōrēba jūmarāda bio cāibigada bērā.

¹³ Mañbe Davira dewarabema eya zaque borodaa wāsia. Mama idjira Saul sordaorā panΛ quīrāpe tΛmΛ aride besia.

¹⁴ Mañne Daviba Saul sordaorā boro Abneda trΛ jarasia:

-¡Abne! ¿Ūrī bΛca?-

Abneba panusia:

-¿Caida jāwā dadjurā boro Sauloa bia bΛ?-

¹⁵ Daviba jarasia:

-¿BΛra Israel druade dji mēsrāara bΛěca? Mañda cārē cārē dadjurā boro Saulora wagaē bΛ? Idi ēberāda bārā cāi duanΛmaa wāpeda dadjurā borora beaida basia.

16 Bla cadjiruada osia. Bla dadjirā borora wa-gaē basia. Ācōrē quīrāpita mla jaraya: Ācōrēba blda borora bārāba wagapedadaē bērā, blda bla sordaorā sida jūma beudida panla. Saul mīāsuda, jiado sida idji boro noocoare beadada jlrudua unui cawaya.-

17 Saulba cawasia Davida māwā bedea blda. Mañ bērā jarasia:

-Ml warra Davi, ¿blda jāwā bedea blca?-

Daviba panusia:

-Māē, mla boro. Mlda māwā bedea bla.

18 Bla ¿cārē cārēā mla, bla nezocada biē oi carea ēpē bla? ¿Cārēneba mla blra biē osi? ¿Cārē cadjiruada osi?

19 Ml boro, mla djuburia mla jarablrla ūrīdua. Ācōrēba blda mla ume quīrūbisiblrla mla idjía animarāda babue diaya bla quīrūbira tumabimārēā. Bariblrla ēberārāba blda mla ume quīrūbisiablrla, Ācōrēba ādjirāra biē bluya. Ādjirāba mlra Ācōrēba diađa druadēbemada ãyā jlretablada quīrāca nama mīrū zebisidaa. Nāwā jarablrladaca bla: ãyā wādua dewara ācōrē bea ēpēmārēā.

20 Nama Ācōrēba diađa druua ãi mlra bearādua. Mlra usa tl quīrāca lblaē bla bērā ¿bla cārē cārēā mlra beai carea jlrla bla? ¡Eyade suērru beai carea jlrla bla quīrāca mlra ēpē bla!-

21 Mañ carea Saulba panusia:

-Ml warra Davi, mla cadjiruada osia. Ēberā crīcha neē bla quīrāca mla bio ãi o basia. Ml ume jēda wāna. Idi bla mlra beadaē bērā mla blra waa biē oēa.-

22 Daviba panusia:

-Mă boro, bă măsura nama băa. Sordaoda abă diabuedua edade zemărēā.

²³ Ācōrēba ēberāza ne biada diaya ādjia jipa o pană carea idjabă wărăda ījă o pană carea. Idi Ācōrēba băra mă jăwade băsia. Baribără măa băra beaă basia, idjiabărlă băra dai boroda bădă bēră.

²⁴ Măa Ācōrēa iwidi băa măda zocai bămărēā, măa idi băra zocai băda quīrăca. Idjabă iwidi băa măra jūma bia mīga bădebemada ēdră bămărēā.-

²⁵ Saulba panusia:

-Ācōrēba băra carebaya, mă warra Davi. Wărăda băa ne waibăada o baya. Băa obărăra jūma bia odjaya.-

Maăbe Davira āyă wăpedă Saulora jēda idji druadăa wăsia.

27

Davi pilisteorăma băda

¹ Măwănaarea Daviba năwă crăchasia: “Ewari abă Saulba măra beaya. Biara băa măra pilisteoră druadăa măru wăida. Măwără Saulba măra beai carea naă Israel druadă waa jărlăea. Mama idjiă măra poya jidaăa.”

² Ara maăda Davira, seisciento sordaoră idji ume pană sida pilisteoră puru Gat abadăa wăsiădaa. Maă puru borora Maó warra Aquisi basia.

³ Maăne Davira, idji sordaoră sida ādji ēberără bara Aquisi caita Gat purude panesidaa. Daviba quimada umé eroăsia. Abă Ahinoăl basia. Ahinoăra Jezreel purudebema basia. Dewardabemara Abigail basia. Abigailera Carmel purudebema basia. Idjira Nabal pĕdra wĕră basia.

4 Saulba ūrīsia Davira Gat purudaa mīrū wāsida.
Mañ bērā Davi beai carea waa j̄rlē basía.

5 Ewari aña Daviba Aquisia nāwā jarasia:
-Bla m̄da bia unu b̄lblr̄, bl̄ druade puru za-
qued aña m̄la diadua dai panani carea. Mañ, bl̄
nezocara bl̄ puru dromane b̄aiē b̄la.-

6 Ara mañ ewariđe Aquisiba Sicla puruda
Davia diasia. Mamañba ñtaa mañ purura Juda
druadebema bororāba eropanesidaa.

7 Davira poa aña audu jedeco quīmārē pilisteorā
druade basia.

8 Mama panne Davira idji sordaorā
ume gesuritarāmaa, gezritarāmaa, idjabā
amalecitarāmaa bida ne jārīcuade wābadjidaa.
Mañ ñberāra Telaiñ purudeba Sur ëjūāare aña
Egipto drua daucha panabadjidaa.*

9 Ne jārīcuade wāblade Daviba idji sordaorā
ume umaqūrārāda, wērāra sida jūma quenabad-
jidaa. Ni abañda zocai b̄ldaca basía. Baribl̄
ovejada, pacada, burroda, cameyoda, cacuade
jlbada sida jūma edacuadapeda Aquisimaa jēda
wābadjidaa.

10 Mañne Aquisiba nāwā iwidiBADJIA:
-Idi bārāra ñsāma ne jārīcuade wā panasida?-
Mañne Daviba sewadeba nāwā panubadjia:
-Negue ëjūāne Juda druade Jerameeldeba
yōpedadarāba eropananada, quenitarāba
eropanana sida jārīcuade wā panasidaa.-

11 Ne jārīcuade wāblr̄de Daviba umaqūrārāda,
wērāra sida jūma quenabadjia. Ni abañda zocai

* **27:8** *Telaiñ purudeba.* Λεγλαмаарā mañba jara b̄la: “Drōā
nañabema ewarideba ñtaa.”

þaca basía. Idjia nāwā crīchasia: “Aþaþda zocai þasira maðne idjira Gat puruðaa zeibþra Aquisia jaraisicada mða odada.” Davi pilisteorā druade baside māwā o þabadjia.

¹² Mað carea pilisteorā boro Aquisiba crīchasia Davira idjiare þæda. Idjia jarasia: “Daviba o þæ carea idji puru Israelba idjira quírāma panla. Mað bērā idjira ewariza mðare þaya.”

28

Saul daubara wērāmaa wāna

¹ Mað ewariðe pilisteorāda dji jøresidaa israelerā ume djöni carea. Maðne pilisteorā boro Aquisiba Davia nāwā jarasia:

-Bla bio cawa þla þura, þa sordaorā siða mðare djöne wānida panða.-

² Daviba jarasia:

-Bia þla, þla unuya sāwā mð, þa nezocara djðbarida.-

Aquisiba jarasia:

-Māwā baibþra, þura mð wagabarida þuya aba þa beubþraðaa.-

³ Mað naðna Saulba jūma daubararāda Israel druadþbemada ãyā jørecuasia.* Mað awara Samuelera jaidasia.† Israelerāra idji carea jīasidaa. Idji puru Ramáne tðbarisidaa.

⁴ Pilisteo sordaorāra ábaa dji jøredapeda Suneð puruðe duanesidaa. Maðne Saulba idji sordaorāra ábaa jørepeda Guilboa eyaðe duanesidaa.

⁵ Baribþra pilisteo sordaorā unuside Saulora ne wayaaba cacua urea nūmesia.

* **28:3** Deuteronomio 18:9-14. † **28:3** 1 Samuel 25:1.

6 Mañ carea Saulba Ācōrēa iwidisia sāwā oida bəλ cawaya. Baribərə Ācōrēba cāimocarađeba ni Uriñ abadadeba bida cawabiě basía.[‡] Mañ awara Ācōrēneba bedeabadarāba poya cawabidaě basía.

7 Mañ carea Saulba idjiare beaa nāwā jarasia:

-Bēwārā jaure ume bedeabari daubara wērāda jlrəđadua, mla idjideba cawai carea sāwā oida bəλda.-

Mañne idjiare beaba panusidaa:

-Endor purude daubara wērāda bəla.-

8 Ara mañda Saulora quīrā awara djiosia ni abəlba idjira cawarānamārēā. Mañbe idjiare beada umé edapeda diaması mañ wērāmaa wāsia. Idjia daubara wērāa nāwā jarasia:

-Mla djuburia mla jarabərə bēwārā jaureda zebidua idji ume bedeai carea.-

9 Baribərə daubara wērāba panusia:

-¿Cārē cārēā bla mla māwā obi bəλ? ¿Saulba ođara bla adua bəlca? Idjia daubararāda nañ Israel druadebemada jūma ãyā jłrecuasia. ¿Saulba mla beamārēā bla māwā obi bəlca?-

10 Mañne Saulba Ācōrē quīrāpita wārāneba nāwā jarasia:

-Mla Ācōrē trāneba jaraya nañ obərə carea bəra biě ođađda.-

11 Mañ carea daubara wērāba iwidisia:

-Māēteara ¿bla cai jaureda zebi quīrīā bəλ?-

Saulba panusia:

-Samuel jaureda zebidua.-

12 Ara mañda daubara wērāba Samuel jaureda trāsia. Samuel jaure unuside mīādua bīapeda Sauloa jarasia:

[‡] **28:6 Uriñ.** Exodus 28:30.

-Bla ḥcārē cārēā māra cūrūgasi? ¡Bla Saulda jāwā bла!-

¹³ Saulba panusia:

-Ne wayarādua. Bla unu bлаda māja jaradua.-

Daubara wērāba panusia:

-Jaureda egorodeba ḥtaa zebлrда unu bла.-§

¹⁴ Saulba iwidisia:

-Idjira ḥcai zaca bла?-

Daubara wērāba panusia:

-Idjira drōāda bла. Idjia cacuade jā bлаra drasoa bлаa.-

Małne Saulba cawasia Samuel jaureda māwā bлаda. Mał carea idjira chīrāborode бarru cobesia.

¹⁵ Małne Samuel jaureba idjía iwidisia:

-ᬁCārē cārēā bла māra mīā sē bла? ḥCārē cārēā namaā zebisi?-

Saulba panusia:

-Bla namaā zebisia māa sāwā oida bлаda cawa crīchaě bла bērā. Pilisteorāra māl ume djōne zesidaa.

Małne Ācōrēba māra igara bла. Māa sāwā oida bла iwidibлrde idjia cāimocaradeba cawabicaa. Mał awara idjideba bedeabadarāba poya cawabidaěa. Mał carea bлаda trā bла māa sāwā oida bлаda cawabimārēa.-

¹⁶ Samuel jaureba panusia:

-ᬁCārē cārēā māa iwidí bла? Ācōrēba bлаda igara-peda bла ume dji quīrūda besia.

¹⁷ Idjia bлаra osia māneba jarada quīrāca. Idjia bла israelerā boro bađada jārīpeda bла ume bадa Davia diasia.

---

§ **28:13** *Jaure.* Hebreo bedeade bла bла “ācōrē bеada.”

18 Idjia jaradara bla ījā oē basía. Bla amalecitarāra jūma quenaē basía idji quīrūbiēba obida quīrāca.* Mañ bērā idī bla jāwā o bla.

19 Mañ awara Ācōrēba bla, israelerā sida pilisteorāa poyabiya. Nu bla, bla warrarā sida mñ ume beudarā panabadama panania.-

20 Samuel jaureba jarada carea Saulora bio ne wayapeda egode baezia. Idjira cacua norrabari basia ewari abā ãsa diamasibida ne coē bāda bērā.

21 Daubara wērā Saul caita wāpeda unusia idjira ne wayaaba cacua urea nūmāda. Mañne jarasia:

-Mñ, bla nezocaba bla bedeara ījāsia. Mñ beadi adua bla jaradara mña jūma osia.

22 Mñ djuburia ūrīdua. Mña bla pañda maārī diaya comārēā. Māwā bla waya cacua ḥbālaya nocodaa wāmārēā.-

23 Baribla Saulba coēana asia. Mañ bērā daubara wērāba, Sauloare bēa bida jara panesidaa ne comārēā. Māwā jara panla carea Saulba ne coyada asia. Egode tabadada clādade ñta chūmesia.

24 Daubara wērāba pacá zaque boreguea bla idji de caita eroëasia. Mañ pacara beapeeda djuisia. Idjabā harinada blaratpeda pañ dji ësābari neē bla ãbusia.

25 Mañna Sauloa, idjiare bēaa bida diasia codamārēā. Ara mañ diamasibida ne copedadacarea Saulora idjiare bēa sida jēda wāsidaa.

31

Pilisteorāba Saul beapedada

---

* **28:18** 1 Samuel 15:3-28.

¹ Pilisteorāda israelerā ume djōne wānapeda Guilboa eyade israelerā zocārā quenasidaa. Mañ bērā israelerāra memenesidaa.

² Pilisteorāba Saulora, idji warrarā sida caidu ēpēsidaa. Mañne Saul warrarā Jonatañda, Abinadáda, Malquisúa sida beasidaa.

³ Mañbe Saul bāma auduara djōsidaa. Enedrāmaba djōbadaba idjimaa cha drā panāba Saulora sucuasidaa.*

⁴ Mañ carea idji djōi careabema eronībabaría nāwā jarasia:

-Bā necora ēūtapeda māra su beadua. Māwā oéra jāñ pilisteorā cacua wēāgoē tabeaba māra jidapeda bio pua unubidia. Māwā odapeda māra necoba su beadia.-

Baribārā Saul djōi careabema eronībabariba Saul beaira wayasia. Mañ carea Saulba idji necoda ñta nūmāpeda ñrā bāesia iduba beui carea.

⁵ Saul djōi careabema eronībabariba mañ unuside Saul caita abari quīrāca idji neco ñrā su bāesia iduba beui carea.

⁶ Māwā abari ewaride Saulora, idji warrarāda ûbea, idji djōi careabema eronībabarida, idjiare bērā sida jūma beusidaa.

⁷ Israelerā Guilboa quīrāpe bā jewedadē panabadaba, Jordāñ do quīrārē panabada bida ūrīsidaa pilisteorāba poyadapeda Israeldebema sordaorāda memenesidada. Idjabā ūrīsidaa Saulora idji warrarā sida beasidada. Mañ carea mañ israelerāra ãdji purudebemada ãyā mīrū

* **31:3** *Cha drā panāba Saulora sucuasidaa.* Hebreo bedeade māwā bā bāa. Griegode nāwā bāa: “Saulora bio ne waya bēsia.”

wācuasidaa. Mañbe pilisteorāra zedapeda mañ puru beade panesidaa.

⁸ Nurēma pilisteorāba israelerā que-napedadamaa wānapeda ādja nebia erobeadara jūma j̄rla pe wāsidaa. Mañne Saulda idji ūbeabema warrarā sida Guilboa eyade beu tapanlaa unusidaa.

⁹ Saulora obłá tutadapeda idjia djōi carea erobadara edasidaa. Mañbe ɬcrla ādji druadaa diabuesidaa Saul beudadebemada waabema pilisteorāra jaradamārēā. Mañ bedeara ādji j̄waba oda ācōrē bea dede, puru quīrāpita bida jarasidaa.

¹⁰ Mañbe pilisteorāba ne jūma Saulba djōi carea erobadara ādji j̄waba oda ācōrē Astarte dede eda b̄lsidaa. Idji cacuara ɬtla jira b̄lsidaa israelerā puru Bet-sañ mōgaraba audu jūrā ca b̄lde.

¹¹ Gala druade israelerā Jabe purudebemaba ūrīsidaa sāwā pilisteorāba Saul cacuara osidada.

¹² Ara mañda dji sozarra beaba Saul cacuara edade wāsidaa. Jūma mañ diamasi wābłdade Bet-sañ purude jūsidaa. Mañbe Saul cacuara, dji warrarā cacua sida edaa edadapeda jēda Jabedaa enesidaa. Mama ādji cacuara babuesidaa.

¹³ Māwānacarea ādji b̄lwłrłda edadapeda Jabede bacuru edre jou b̄lsidaa. Mañbe domia aba ne codaě basía.

**Ãcõrẽ Bedea
New Testament in Emberá, Northern
(PM:emp:Emberá, Northern)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e